

DET KGL. NORSKE VIDENSKABERS SELSKAB, MUSEET

rapport

BOTANISK SERIE 1975-1

Botanisk verneverdige områder
i Rissa Kommune,
Sør - Trøndelag

av Kjell Ivar Flatberg

Universitetet i Trondheim

"Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab, Museet. Rapport. Botanisk Serie" vil inneholde stoff hovedsakelig fra det fagområde og det geografiske ansvarsområde som Botanisk avdeling, DKNVS, Museet representerer.

Serien vil ofte bringe primærstoff som av ulike hensyn bør gjøres kjent så fort som mulig. I mange tilfeller vil det dreie seg om foreløpige rapporter, og materialet kan senere bli bearbeidet for videre publisering.

Oppdragsrapporter i samband med naturressurskartlegging vil utgjøre en stor del av serien. Ellers vil en finne arbeider fra systematikk, plantesosiologi, plantegeografi, vegetasjonsøkologi o.l. Foredrag, utredninger o.l. som angår avdelingens arbeidsfelt vil det også bli plass til.

Serien er ikke periodisk, og antall nummer pr. år vil variere. Serien startet i 1974, og det fins parallelt en "Arkeologisk serie" og en "Zoologisk serie".

Som språk blir norsk brukt, vanligvis også i referat og sammendrag.

For manuskriptet, illustrasjoner, referanser o.l. følges vanlige retningslinjer (jfr. Høeg, O.A. 1971. Vitenskapelig forfatterskap. Universitetsforlaget, Oslo; jfr. også retningslinjer trykt på omslagssiden på K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Miscellanea). Vanligvis vil et referat (synonym: abstract) på norsk innlede hvert hefte. Dette bør ikke overskride 200 ord. Et sammendrag som er mer fyldig bør komme i tillegg.

Serien trykkes i A4-format på offset, med grønn forside. Minimum opplag er 200.

Utgiver:

Universitetet i Trondheim

Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab, Museet,
Botanisk avdeling.

7000 Trondheim.

Referat.

Flatberg, Kjell Ivar 1975. Botanisk verneverdige områder i Rissa kommune, Sør-Trøndelag. *K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Bot. Ser. 1975 1: 1-45.*

Rapporten er utarbeidet på grunnlag av eget feltarbeide, litteraturstudier og herbarierregistreringer. Den gir en oversikt over flora og vegetasjon i Rissa kommune, Sør-Trøndelag.

Floraen er karakterisert gjennom et sterkt innslag av kystplanter. Av spesiell interesse er det varmekjære kystelementet som finnes i tilknytning til alm/hasselskoger. *Fuglereir, junkerbregne, lundgrønaks, sanikel, skogfaks, skogstarr* og *tannrot* er eksempler på slike arter i kommunen.

Et utvalg av de mest verneverdige lokalitetene med henblikk på flora og vegetasjon er avgrenset og nærmere omtalt. Verneområdene (i antall 25) er gruppert i tre forskjellige vernekategorier: 1) verneverdig i landssammenheng (+++), 2) verneverdig i landsdelsammenheng (++) og 3) verneverdig i lokal sammenheng (+). To av områdene er antatt å ha verneverdi i landssammenheng. Særlig stor verneverdi er knyttet til *Leinslia* (lokalitet 1) med velutvikla almeskog og et rikt utvalg av varmekjære kystplanter nær sin nordgrense i Norge.

Kjell Ivar Flatberg, Universitetet i Trondheim, Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab, Museet, Botanisk avdeling, 7000 Trondheim.

Oppdragsgiver : Rissa kommune.

Opplag : 250

Trondheim, mars 1975.

ISBN 82-7126-071-5

INNHALDSFORTEGNELSE.

	Side.
Referat	
INNLEDNING	3
MATERIALE	4
I. Tidligere undersøkelser	4
II. Disse undersøkelser	6
BELIGGENHET, GEOLOGI, KLIMA	7
FLORAEN	7
I. Kystplanter	7
II. Sørlige varmekjære planter	8
III. Østlige planter	9
IV. Nordlige planter	9
V. Fjellplanter	9
VEGETASJONEN	10
I. Havstrand	10
II. Kysthei	10
III. Myr	10
IV. Skog	
A. Barskog	11
B. Løvskog	11
V. Sump	12
VI. Ferskvann	12
VERNEVERDIGE LOKALITETER	12
1. +++ Leinslia	13
2. ++ Ramnflauget	13
3. ++ Blikksåsen	14
4. ++ Gafsetåsen	14
5. ++ Vikan	14
6a. ++ Ramsøylia	15
6b. +(+) Almeli ved Vårvik	15
7. + Hassel/furuskog ved Halvspannet	16
8. (+)+ Kovån i Ofaret	16
9. ++ Skola	17

		Side
10.	++ Almeli V for Kringsvatnet	17
11.	+ Almeforekomst ved Nyklett i Austdalen	18
12.	+ Bergkallen - Strandafjellet - Aunfjellet - Liafjellet	18
13.	+ Oreskog ved Flytelva	19
14.	++ Raudberget	19
15.	+++ Grønningsbukta	20
16.	++ Straumen	20
17.	++ Galgeneset	20
18.	++ Leira	21
19.	+ Baksteinan	21
20.	++ Ålmothjønna	22
21.	+ Høgåsmyra/Sundåsen/Høgåsen	22
22.	+ Garmomyra	23
23.	++ Myr V for Øverlandsbotn	23
24.	++ Elvesump ved Foss	24
25.	++ Fevågskardet	24
OPPSUMMERING		25
LITTERATUR		26
FIGURER		28

INNLEDNING.

Formålet med undersøkelsene som ligger til grunn for denne rapporten har vært:

- 1a) få en generell oversikt over de viktigste vegetasjonstyper og deres fordeling innen kommunen.
- 1b) registrere/lokalisere interessante planteforekomster i kommunen.
- 2a) påpeke og avgrense områder med vegetasjonstyper som ansees verneverdig.
- 2b) avgrense verneområder for spesielt interessante plantearter.

I praksis vil 2a og 2b i de fleste tilfeller representere sammenfallende områder.

Med hensyn til verneverdi har jeg funnet det hensiktsmessig å operere med 3 forskjellige vernekategorier:

- (1) +++ : Verneverdig i landssammenheng.
- (2) ++ : Verneverdig i landsdelsammenheng.
- (3) + : Verneverdig i lokal sammenheng.

Den første kategorien vil i tilfelle vegetasjonstyper omfatte områder som er spesielt velutvikla for typen, som i utforming og artssammensetning gjerne avspeiler spesielle regionale trekk, og som i tillegg gjerne har et interessant utvalg av sjeldne planter. I noen tilfeller kan det også være naturområder med interessante sammenstillinger av flere vegetasjonstyper, som gjør at området totalt sett har stor verneverdi.

Vegetasjonstyper eller naturområder under denne kategorien vil oftest ha verneverdi som naturreservater, og fredning etter naturvernloven kan komme på tale.

I tilfelle enkeltarter under denne kategorien, så vil det omfatte planter som er generelt sjeldne i landsmålestokk, eller også planter som i det aktuelle området befinner seg på eller nær sine yttergrenser utbredelsesmessig i Norge. I tilfelle Rissa vil dette særlig gjelde for en del kystplanter som her befinner seg nær sin nordgrense, og som det derfor knytter seg spesiell interesse til.

I den andre kategorien (++) er gruppert vegetasjonstyper og planter som i landssammenheng ikke er direkte sjeldne, men som har begrensa utbredelse innen

en bestemt landsdel, f.eks. Trøndelagsfylkene, og som det er av interesse å sikre for opprettholdelse av den naturlige variasjon.

Dels kan det dreie seg om vanlige vegetasjonstyper, men som i det aktuelle området er spesielt uberørt, velutvikla og typisk for landsdelen, f.eks. en bestemt barskogstype, og som det er viktig å få bevart som typeområde. I andre tilfeller kan det være spesielle geografiske utforminger av vegetasjonstyper en vil sikre. Ofte vil en også føre hit områder som er alternativer til de gruppert i første kategori, men som ikke er fullt så typiske og/eller enestående i sin oppbygning.

Til den tredje kategorien (+) er ført vegetasjonstyper som har verneverdi i en mer lokal sammenheng, f.eks. innen en bestemt kommune. Her er det ikke nødvendigvis stilt alt for store krav til kvalitet og uberørthet. Det primære siktemål med verneområder gruppert her, er at de er representative og avspeiler de stedege forhold.

Det bør være et mål for enhver kommune å sikre et variert utvalg av de vanligste vegetasjonstyper som finnes der. Her kommer såvel det rent rekreative som det undervisningsmessige aspekt inn (typeområder for undervisning). Ikke minst innen Rissa, som en typisk "skolesenterkommune", er det viktig å sikre representative naturområder som gir mulighet til en variert feltundervisning.

I vernesammenheng har jeg i Rissa ført 2 områder til den første kategorien (+++). Bare noen områder er gruppert til kategorien lokal verneverdi. Her hører utvilsomt langt flere områder i Rissa, men tidsrammen av disse undersøkelsene har vært for begrensa til at en mer fullstendig oversikt har vært mulig. En mer inngående undersøkelse enn denne, vil sikkert også frambringe flere verneområder i kategori ++ i Rissa. Denne rapport må under alle omstendigheter sees som en rent foreløpig oversikt over kommunens botaniske verneobjekter.

MATERIALE.

I. Tidligere undersøkelser.

De første opplysninger om plantefunn fra Rissa går tilbake til 1879 da botanikerprofessoren Axel Blytt besøkte Stadsbygd. Av funn han gjorde kan nevnes tannrot (Dentaria bulbifera) fra Høgskjeret. På det tidspunkt var dette den nordligste forekomst i Norge (se Blytt 1882). Men det var først ved Vilhelm Storm's undersøkelser i 1885 at en for alvor fikk øynene opp for den rike floraen, særlig på Stadsbygd. Dette år botaniserte han bl.a. i Leinslia, Bliksåsen og Haltan-

bjergene (= Ramnflauget?). Særlig Leinslia viste seg å ha en utsøkt rik og sjelden flora. Storm skriver om den i innledningen til "Notiser til Trondhjems Omegns Flora" (se Storm 1886): " --- som Exempel herpå (løvskogslier) kjender jeg intet rigere Sted end Leinslien på Stadsbygd". Av mer spesielle funn han gjorde kan nevnes: krattlodnegras, lundgrønaks, lundkarse, skogfaks, stavklokke. Tidligere var ingen av disse artene funnet så langt nord i Norge.

Med stipendium fra det "Kgl. norske videnskabselskab i Trondhjem" oppsøkte Halfdan Bryn sommeren 1886 traktene "mellom Ritsen og Skaugdalen" og botaniserte først og fremst i almeliområdene i Modalen. En rekke interessante plantefunn er angitt i "Indberetning om en botanisk Reise i det throndhjemsk sommeren 1886" (se Bryn 1888).

Det skulle gå hele 51 år før botanikere igjen fattet interesse for Rissa. Den 20. juni 1937 hadde nemlig Norsk Botanisk Forening, Trøndelagsavdelingen, ekskursjon til Rissa og Stadsbygd, ledet av daværende samlingsbestyrer ved Videnskabsmuseet i Trondheim, Ove Arbo Høeg. Igjen var det Leinslia, Bliksåsen og bergene ved Reitan (Ramnflauget) som ble viet størst oppmerksomhet, men uten at vesentlige nyfunn ble gjort. På Raudberget (= Rødberget) ble kystbjønnskjegg funnet (se Høeg 1938). Året etter (26. juni 1938) oppsøkte Trøndelagsavdelingen av Botanisk forening igjen Rissa, hvor man denne gang botaniserte i området mellom Langseter og Bestvollen nord for Sundsbukta. Her ble mye revèbjølle funnet (se Høeg 1939). Det kan også nevnes at Høeg senere samme sommer bl.a. botaniserte på Raudberget og fant den sjeldne kystplanten sylarve.

13. juni 1954 var Trøndelagsavdelingen med daværende konservator Olav Gjærevoll som leder igjen i Leinslia. Foruten arter tidligere kjent, ble påvist sanikel, junkerbregne og mest overraskende en liten forekomst av orkideen fuglereir like ovenfor gården Lein i et hasselkratt. Fuglereir var på dette tidspunkt angitt bare fra en eneste lokalitet nordenfjells. Botanikerbiskopen Gunnerus, som botaniserte i Snåsa i 1769, angir arten derfra. Her er den senere aldri gjenfunnet (se Gjærevoll 1954 s. 69-70, 1955 s. 17-18).

12. juni 1955 var Gafsetåsen på Stadsbygd målet for Trøndelagsavdelingens forsommerekursjon. I den bratte SV-vendte lia med mye hassel og noe alm ble funnet bl.a. laukurt, lundgrønaks, myske, sanikel, tannrot, vårmarihand. (se Gjærevoll 1956 s. 28-29).

9. august 1963 ble Lillelia ved Rødsjøen (Stjørna) oppsøkt, hvor bl.a. alm, lodnebregne, kranskonvall, storfrytle, svartburkne ble funnet (se Rønning 1964 s. 36).

II. Disse undersøkelser.

Som bakgrunn for feltundersøkelsene sommeren 1974, ble forsøkt samlet alle tidligere opplysninger om floraen i kommunen. Opplysninger ble frambrakt gjennom studier av herbariet ved Videnskabsmuseet, Botanisk avdeling, artslister, notater og rapporter oppbevart samme sted. Relevant litteratur ellers ble også gjennomgått (se LITTERATUR). I tillegg kom opplysninger innhentet gjennom de botaniske feltkurs for biologistudenter ved Norges lærerhøgskole. Somrene 1973 og 1974 ble nemlig disse holdt med base i Fosen folkehøgskole og hvor jeg var kursleder.

Mine undersøkelser i Rissa sommeren 1974 strakk seg over 7 dager. Arbeidet ble konsentrert om de lavereliggende deler av kommunen. Området over skoggrensa ble i det hele ikke oppsøkt. Først ble det foretatt en grovregistrering av de forskjellige vegetasjonstyper i kommunen. De områder som så mest interessant ut, ble avmerka på topografiske kart i målestokken 1 : 50 000 (M 711-serien). Følgende kartblad dekker kommunen: Bjugn, Leksvik, Orkanger, Rissa, Åfjord.

Etter at grovundersøkelsene var gjennomført, ble de områder som var avmerka som "interessante" undersøkt mer inngående. Det samme gjaldt områder som fra før av var kjent som botanisk rike (Leinslia osv.). For hver lokalitet ble notert artsinventar (kryssliste), hvilke planter som dominerte, inngrep o.l. En grov avgrensning av eventuelle verneområder ble foretatt.

Ved etterarbeidet ble de enkelte områder vurdert mot hverandre og gruppert i vernekategorier. Der det har vært mulig er de enkelte verneområder inntegnet på Økonomisk kartverk (1 : 5000) med forslag til avgrensninger. De øvrige foreslåtte verneområder er grovt inntegnet og avgrenset på topografiske kart i 1 : 50 000.

Alle områdene er lokalisert på kartene i M 711-serien etter det såkalte UTM-systemet.

Alt plantemateriale innsamlet i kommunen finnes oppbevart ved DKNVS, Museet, Botanisk avdeling, likeså plantelister fra de oppsøkte lokaliteter.

Navn på karplantene følger Lids flora (1974).

BELIGGENHET, GEOLOGI, KLIMA.

Rissa grenser mot Trondheimsfjorden i S, SV og V, mot Stjørnfjorden i NV. Landfast grenser kommunen mot Bjugn, Åfjord, Verran og Leksvik. Se fig. 1.

Geologisk er Rissa karakterisert gjennom marine avsetninger (hovedsaklig leire) i de flatere, strandnære delene av kommunen, og også i dalbotnen i så godt som hele Skaudalen. Det store området mellom Skaudalen og Stjørnfjorden (fra Trondheimsfjorden til Austdalen) er dominert av gneis- og kvartsi ttbergarter. Disse er harde, tungt forvitrelige og gir dårlig voksesubstrat for næringskrevende arter.

På Stadsbygd og i deler av området V og N for Storvatnet dominerer kambriske glimmerskifre. Disse forvitrer lett, er kalkholdige, og gir derfor jordsmonn for næringskrevende arter.

NØ og Ø for Botnen er det områder med amfibolitt og grønnstein av Størengruppen, delvis også langs Stjørnfjorden fra Baksteinan til Bergkallen. Stedvis gir berggrunnen også i disse områdene en relativt rik flora.

Ved Kvithyll, Naust, Halvspannet, Ytre Åsan og Ø for Raudsjøen finnes mindre områder med kalkstein (se forøvrig Wolff 1973 a, b).

Klimatisk er Rissa karakterisert gjennom kystklima i form av relativt milde vintre, høg nedbør og luftfuktighet. Den mest gunstige vintertemperaturen finnes i områdene som grenser til Trondheimsfjordens ytre deler, hvor gjennomsnittstemperaturen for januar ligger på mellom 0 °C og +1 °C. Stadsbygd har den høgste sommertemperaturen med gjennomsnittstemperatur for juli på +12 - +14 °C (se Fægri 1960).

FLORAEN.

I. Kystplanter.

Det kystbetonte klimaet med milde vintre og fuktig vegetasjonsperiode, gjør at en i Rissa finner mange arter som i Norge har sin hovedutbredelse i de kystnære områder, og som derfor blir kalt for kystplanter.

Noen av kystplantene som vokser i Rissa, finnes bare i en smal sone langs kysten fra Oslofjorden nordover til Trøndelag, eller sjeldnere nordover til Lofoten (se fig. 2 og 3). De finnes ofte i en tunge inn i Trondheimsfjorden med spredde lokaliteter på fjordens N-side, mangler eller er sjeldne på S-sida.

Eksempler på arter i Rissa med dette utbredelsesmønster er:

Englodnegras, fagerperikum, fuglereir, grov nattfiol, krattlodnegras, kusymre, kystbergknapp, kystbjønnskjegg, kystmyrklegg, laukurt, lundgrønaks, markfrytle, revebjølle, sanikel, skogfaks, skogstarr, storfrytle, sylarve, tannrot, vårmarihand.

Av disse er fuglereir, grov nattfiol, lundgrønaks, sanikel, skogfaks, skogstarr, tannrot og vårmarihand bare funnet i tilknytning til soleksponerte, sommervarme løvskogslier med alm og/eller hassel i Rissa. Spesiell interesse knytter seg til fuglereir, lundgrønaks og skogfaks som alle er ytterst sjeldne i Trøndelag og i Rissa befinner seg nær sin nordgrense i Norge. Se fig. 4.

Kusymre er kjent fra nærheten av gården Foss ved Blikksåsen på Stadsbygd. Lengre nord er denne planten kjent bare fra Velfjord i Nordland.

Ramslauk ("rams") som er funnet i Ramsliene NØ for Storvatnet i Leksvik kommune, er i følge Bryn også kjent fra "Storlien, et skar, der fra Skougdaalen fører over til den øverste ende af Storvandet" (se Bryn 1888). Storlien er trolig identisk med Storlidalen, som i så fall ligger nær opp til grensa til Rissa kommune. I de tilstøtende deler av Rissa har jeg søkt forgjeves etter ramslauken.

En rekke kystplanter som har en videre kystutbredelse i Norge enn de nevnte, og som også forekommer relativt hyppig Ø for Trondheimsfjorden, er vanlige i Rissa. Av karplanter gjelder det bl.a. bjønnekam, blåknapp, klokkelyng, knappsiv, krypsiv, loppestarr, lyssiv, myske, pors, rome, skogkarse, smørtelg, smalkjempe.

Av moser kan nevnes blåmose, koppermose, Sphagnum imbricatum, S.molle, S. strictum.

II. Sørlige varmekjære planter.

Plantene gruppert her finnes i Rissa først og fremst i tilknytning til S/SV - eller SØ-eksponerte edelløvskogslier der alm og/eller hassel er de dominerende treslag. I landssammenheng dreier det seg om planter som har en sørlig utbredelsestendens, med hovedforekomstene sør for Nordland, og som lengre nord mangler eller er sjeldne. I Trøndelag, særlig rundt Trondheimsfjorden, har dette floraelementet en forholdsvis vid utbredelse. Forekomster av alm og/eller hassel gir en god pekepinn på hvor én kan forvente å finne sørlige varmekjære planter. Fig. 5 gir utbredelsen av kjente almeforekomster i Rissa.

Av sørlige varmekjære planter som finnes i tilknytning til edelløvskog i Rissa, kan nevnes: Blåveis, borre-arter, breiflangre, brunrot, haremat, humle, kransmynte, krattfiol, krossved, lundkarse, maurarve, piggstarr, skogsalat, skogvikke, svarterteknapp, trollbær, urdakatt.

I tillegg kommer en rekke varmekjære planter som i Rissa vokser på engbakker, strandberg, strandeng o.l. Her kan nevnes: Bakkeminneblom, bakkemynte, berggull, bukkebeinurt, enghavre, gulmaure, hjertergras, kantkonvall, marinøkleblom, mørkkongslys, olavsskjegg, prikkperikum, rundskolm, storblåfjær, svartburkne, vanlig knoppurt, vill-lauk, vårrublom.

Det varmekjære floraelementet finnes rikest representert på Stadsbygd i Rissa.

III. Østlige planter.

Det er bare noen få arter i kommunen som kan sies å tilhøre denne gruppen, og alle er forholdsvis sjeldne. Det gjelder bl.a. bittersøte, blystarr, dalfiol, kvass-starr, langstarr, mandelpil, mens tyrihjelm er noe mer vanlig. I sin skandinaviske utbredelse er alle disse artene forholdsvis svakt østlige.

IV. Nordlige planter.

Dette floraelementet er også svakt representert i kommunen, men er til stede gjennom arter som bleiksøte, fjørestarr, grusstarr og ishavsstarr.

Særlig bleiksøte og ishavsstarr er utpreget nordlig i sin utbredelse i Norge og har begge få forekomster lengre sør enn Rissa i Norge (se f.eks. Gjærevøll 1954 s. 74, Skogen 1965 s. 57, 1970 s. 119).

V. Fjellplanter.

Det er få fjellplanter som er registrert innen kommunen. Dels skyldes nok dette at utprega fjellområder ikke finnes i kommunen, dels at de aktuelle fjellområdene har "fattig" geologi som gjør at de krevende fjellplantene ikke kan vokse der. Men ikke minst så er fjellområdene i kommunen dårlig undersøkt.

Noen fjellplanter har ihvertfall voksesteder i kommunen. Det gjelder f.eks. fjellarve, fjellpryd, fjellsyre, lauvtistel, svartstarr, taggbregne. Dessuten inngår bergfrue, rosenrot og fjellmarikåpe som i tillegg til i fjellet også finnes relativt vanlig i lavlandet langs Norges vestkyst. Ved Ramsvika er fjellmosen labbmose funnet.

VEGETASJONEN.

I. Havstrand.

Denne er i mesteparten av kommunen nokså artsfattig og ensformig, som en følge av at landskapet de fleste steder stuper relativt bratt ned i sjøen, med klippe- eller grov steinstrand i overgangen. Dette gir lite attraktive voksesteder for planter utenom sjøalger og lav.

Også i tilknytning til flattere strandpartier er grovgruset og steinet strand det vanlige, og med en triviell havstrandflora. Då, klengemaure, kveke, meldearter og strandrug er de dominerende arter. Men også på slik strand forekommer mer interessante floristiske innslag, som f.eks. strandmelde.

Større flattere strandengområder er det lite av. De største og mest verneverdige strandengene finnes ved Grønningsbukta og Straumen.

I tilknytning til havstrand, men på et noe høyere nivå, finnes noen steder skjellsandavsetninger med eng- eller myraktig vegetasjon og ofte med et rikt innslag av næringskrevende og til dels sjeldne planter. Galgeneset, Leira og V-sida av Baksteinan er eksempler på slike steder (se senere).

Enkelte steder finnes en rik strandbergvegetasjon, f.eks. ved Vikan (lokalitet 5). Ved Raudberg (lokalitet 14) er den sjeldne kystplanten sylarve funnet.

II. Kysthei.

Kystheivegetasjon finnes relativt vanlig i de NV-lige deler av kommunen, men er ikke undersøkt nærmere.

III. Myr.

Det er ikke lagt spesiell vekt på undersøkelse av myrene i kommunen. Myrer verneverdig i landssammenheng finnes knapt.

For det meste er myrene i kommunen små og fattige, uten spesielle interessante floristiske innslag av blomsterplanter. Kystplantene klokkelyng og rome er vanlig og dominerer ofte sammen med bjønnskjegg, torvull og forskjellige mosearter, først og fremst torvmoser og gråmose.

Mindre, rikere myrer finnes imidlertid flere steder på Stadsbygd og vest for Storvatnet. På flere av de oppsøkte myrene her var rikmyrindikatorerne engstarr

og nebbstarr relativt vanlige.

Ved Øverlandsbotn er den sjeldne starrarten langstarr funnet (se lokalitet 23), og ved Ålmo tjønna vokser både myggblom og myrkråkefot, begge forholdsvis sjeldne i Trøndelag (se lokalitet 20).

IV. Skog.

Skoggrensa i Rissa dannes for det meste av gran og/eller bjørk, sjeldnere furu. Skoggrensas høyde over havet varierer fra ca. 140 m til ca. 500 m (Korpheia).

A. Barskog.

Forskjellige barskogstyper dominerer. De to vanligste typene er blåbærgranskog og lyngrik furuskog, den siste ofte i en kystutforming med mye røsslyng og skinntryte (røsslyng - skinntryte - furuskog).

Noen få steder finnes rikere furuskoger med innslag av kravfulle arter (kalkrik furuskog). Se lokalitet 7.

I granskoger, særlig i tilknytning til trange bekkedaler og kløfter, finnes flere steder i kommunen en interessant lavflora på kvister av gran. Vest for Kringsvatnet (se lokalitet 10) er bl.a. den sjeldne kystlaven Pseudocyphellaria crocata funnet.

B. Løvskog.

Fattige blandingsløvskoger dominert av bjørk og osp og med innslag av hegg, rogn og selje er vanlig i bratte lier i de kystnære delene av kommunen. Floraen er her som regel artsfattig og lite interessant. Her og der, ved gunstigere eksposisjon, finnes innslag av enkelte hasselbusker. I bunnen dominerer oftest lyngarter, først og fremst blåbær.

Edelløvskoger med alm og/eller hassel som dominerende treslag finnes på steder med gunstigere eksposisjon kombinert med rikere jordsmonn og geologi.

De største edelløvskogsforekomstene er Leinslia, Gafsetåsen, Blikksåsen og Ramnflauget på Stadsbygd, Ramsøyia i Modalen, Skola mellom Skaudalen og Storvatnet og vest for Kringsvatnet.

I sørsida av Bergkallen - Strandafjellet - Aunfjellet - Liafjellet finnes en smal edelløvskogsstripe dominert av hassel og med innslag av alm her og der.

Hasseldominerte skoger finnes ved Vikan (lokalitet 5) og flere steder ved Hasselvika (bl.a. Buåsen og Langåsen).

I tilknytning til edelløvskog finner en de mest interessante floristiske innslag i Rissa. Fig. 5 viser den kjente utbredelsen av alm i Rissa.

Gråorskoger er ikke vanlig i Rissa og finnes først og fremst som mindre områder langs Skaua og Flytelva, hvor en har marine avleiringer i bunnen. En typisk og velutvikla gråorskog finnes nær Flytelvas utløp i Botnen (se lokalitet 13).

V. Sump.

Små sumpområder finnes spredd over hele kommunen. De største og floristisk mest interessante finnes langs Skaua i loner i tilknytning til elva. Ett av disse områdene er oppført med verneverdi (se lokalitet 24).

VI. Ferskvann.

Ikke undersøkt.

VERNEVERDIGE LOKALITETER

Her er omtalt nærmere de av de undersøkte lokaliteter i Rissa som jeg anser har verneverdi innen en av de tre oppstilte vernekategorier (se side 4).

Fig. 1 viser den geografiske lokalisering av disse lokalitetene i nummerert rekkefølge, og som korresponderer med rekkefølgen nedenfor.

For hver lokalitet er oppført vernekategori, kartbladnummer i M711-serien, UTM - referanse, samt kartblad i Økonomisk kartverk (når slike foreligger).

Forslag til avgrensning av de enkelte verneområdene er inntegnet enten på Økonomisk kartblad (målestokk 1 : 5000) eller grovt på kartblad i M711-serien (målestokk 1 : 50 000).

1. +++ Leinslia (kbl. 1522 II, NR 51-52,42, øk.k.: CH 128-5-2).

Leinslia ligger på Stadsbygd mellom gårdene Lein, Reinkinn og Leinslia. Dette er den største almelia i Rissa, og foruten tette bevoksninger av storvokst alm, finnes også mye hassel.

Lia er bratt og SV-eksponert. Den gunstige eksposisjonen, kombinert med næringsrikt jordsmonn og kystklima, gjør at en får innslag av en rekke interessante karplanter. Spesielt verd å nevne er de varmekjære kystplantene fuglereir, lundgrønaks og skogfaks. Lengre nord i Norge er fuglereir bare funnet i Ørland og Snåsa (ikke gjenfunnet), mens de to siste artene lengre nord bare er funnet i Leksvik.

I tillegg finnes en rekke varmekjære, i Trøndelag tildels sjeldne planter som: Blåveis, dalfiol, enghavre, haremat, humle, junkerbregne, kantkonvall, kransmynte, krattfiol, krattlodnegras, krossved, lundkarse, myske, mørkkongsllys, piggstarr, sanikel, stavklokke, svarterteknapp, tannrot, trollhegg, vårerteknapp, vårmarihand.

Selv om det finnes større almelier i Trøndelag enn Leinslia, er det få eller ingen av disse som har et så eksklusivt og rikt artsutvalg som Leinslia. Etter min mening har derfor Leinslia verneverdi i landssammenheng som edel-løvskogsreservat.

I nedre del av lia, ovenfor gården Lein, er noe av alme- og hasselskogen uthogd, men den mest verdifulle delen av lia er fremdeles intakt.

Forslag til avgrensning, se fig. 6.

2. ++ Ramnflauget (kbl. 1521 I, NR 51-52,41, øk.k.: CH 128-5-2).

Ramnflauget ligger ca. 1 km SØ for Leinslia, ovenfor Reitan i Skyråsens SV-side.

Hassel og alm finnes her i et belte under en sammenhengende S/SV-eksponert bergskrent, til dels med storsteinet ur under.

Artsinventaret har mye felles med Leinslia, men de mest eksklusive plantene er ikke funnet her.

Av karplanter kan nevnes: Berggull, bergskrinneblom, blåveis, enghavre, humle, kantkonvall, krattfiol, myske, piggstarr, stortveblad, svarterteknapp, trollbær, tårnurt, vårerteknapp.

Forslag til verneområde, se fig. 7. Området er så å si uberørt.

3. ++ Blikksåsen (kbl. 1522 II, NR 49,44, øk.k.: CH 129-5-3).

S-sida av Blikksåsen er også en av de klassiske almeliforekomstene på Stadsbygd med et rikt utvalg av varmekjære planter. Foruten alm kan nevnes: Blåstarr, blåveis, brudespore, hassel, humle, krattfiol, krossved, kvitkurle, lodneperikum, myske, piggstarr, rødflangre, svarterteknapp, trollbær, trollhegg, vårerteknapp, vårmarihand.

Fra Blikksåsens Ø-side foreligger det herbariebelegg av kusymre, en utpreget kystplante som er funnet bare ett sted lengre nord i Norge. Hvorvidt planten vokser der ennå, tør jeg ikke si, da jeg ikke var oppmerksom på dette under feltbefaringene.

Det kan også nevnes at Blikksåsen blant lokalbefolkningen er kjent for forekomster av uvanlig stor og opprett einer.

Forslag til grov avgrensning, se fig. 8.

4. ++ Gafsetåsen (kbl. 1522 II, NR 46,42-43, øk.k.: CG 128-2, CG 129-4).

Denne lokaliteten ble ikke undersøkt av meg. Men som tidligere nevnt i denne rapporten, så ble lia undersøkt av Trøndelagsavdelingen av Norsk Botanisk Forening i 1955. Fra ekskursjonsrapporten (se Gjærevoll 1956) går det fram at det er store mengder hassel og en god del alm i den SV-ventede lia ned mot Trondheimsfjorden.

Av de mest interessante plantefunnene kan nevnes: Laukurt, lundgrønaks, sanikel og tannrot.

Dette indikerer at lia har mye felles med de andre edelløvskogslieene på Stadsbygd.

Et grovt avmerket verneområde er gitt på fig. 9.

5. ++ Vikan (kbl. 1522 II, NR 45,44, øk.k.: CG 129 - 5 - 4).

Dette bratte SV-eksponerte området ligger mellom Vikan og Vikanneset på Stadsbygd, ned mot Trondheimsfjorden.

Alm mangler, og en blandingsløvskog med mye hassel dominerer.

Ovenfor Vikanneset finnes også et parti med bratte strandberg og furuskog på toppen.

I øvre del av lia og langs gårdsvegen ned til Vikan er det innslag av beita engbakker.

Som alle de omtalte edelløvskogslier på Stadsbygd, så ligger også denne i et område som geologisk er karakterisert gjennom kambriske glimmerskifre, og som gir jordsmonn for krevende planter.

I løvskogslia, de tilstøtende strandberg, engbakker og fuktsig vokser et rikt utvalg av næringskrevende og til dels varmekrevende planter som:

Blåstarr, blåveis, brunrot, grov nattfiol, kantkonvall, krattfiol, krattlodne-gras, krossved, kvitsoleie, laukurt, legevintergrønn, lodneperikum, loppe-starr, lundkarse, prikkperikum, rundskolm, sanikel, skogvikke, stavklokke, storblåfjær, stortveblad, svarterteknapp, tannrot, trollbær, vill-lin, vår-erteknapp, vårmarihand.

På strandberga vokser dessuten bergfrue og rosenrot, og nedenunder lia noe revebjølle og storfrytle.

Foreslått verneområde er avgrensa på fig. 10.

Området er også nevnt av Baadsvik i hans rapport om Verneverdig strandbergvegetasjon langs Trondheimsfjorden (Baadsvik 1974 b).

6a. ++ Ramsøyli (kbl. 1522 II, NR 52, 53, øk.k.: CH 131 - 5 - 4).

Modalen er kjent allerede gjennom Bryns undersøkelser i 1886 (se Bryn 1888) som et rikt område for varmekjære planter.

Den mest velutvikla almeskogen finnes i Ramsøylias SØ-helling. Av planter herfra nevner Bryn bl.a. blåveis, enghavre, hassel, junkerbregne, krattfiol, lodneperikum, lundkarse, myske, piggstarr, svarterteknapp, tagg-bregne, vårerteknapp.

Alle disse ble gjenfunnet sommeren 1974 med unntak av junkerbregne. I tillegg ble den varmekjære kystplanten skogstarr funnet på en studentekskursjon sommeren 1973.

Den mest upåvirka og verdifulle delen av lia ligger NV og V for gården Ramsøy. Ellers finnes alm spredd i en strekning av ca. 1 km NØ-over fra Ramsøy, men påvirkningen er her til dels sterk med bl.a. betydelig hogst og nyplantninger av gran.

På fig. 11 er den mest verdifulle delen av almelia avgrenset.

6b. +(+) Almeli ved Vårvik (kbl. 1522 II, NR 54, 54, øk.k.: CJ 131 - 5 - 3).

Denne almelia ligger også i Modalen ca. 2 km NØ for den forrige, og har utseendemessig og i artssammensetning store likhetspunkter med denne.

Men almeskogen er ikke så frodig, og en finner heller ikke samme artsrikdom.

Best utvikla er lia N for Vårvik, hvor det er mye alm med innslag av hassel, hegg, rogn, noe bjørk og spredde grantrær. Av karplanter fra lia kan nevnes: brunrot, kransmynte, krattfiol, myske, myskegras, storklokke, svarterteknapp, taggbregne, trollbær, vårerteknapp. Særlig var det store mengder av svarterteknapp.

Vernområde er avgrenset på fig. 12.

7. + Hassel/furuskog ved Halvspannet (kbl. 1522 II, NR 48,51, øk.k.: CH 130 -5 -1).

Området ligger mellom Åsly og Botnen, på SØ-sida av riksveg 718, mellom dyrkamarka og vegvesenets garasjer.

Ifølge geologisk kart (se Wolff 1973 a) går det en stripe med kalkstein gjennom området.

Lengst S, mot dyrkamarka, finnes en sone med frodig og artsrik hassel-skog. Denne går gradvis over i et område med "kalkrik furuskog" mot N.

Området egner seg godt til undervisningsformål og bør av den grunn sikres. Avgrensning, se fig. 13.

8. (+) Kovån i Ofaret (kbl. 1522 II, NR 42,52, øk.k.: CG 130 - 5 - 1).

Ofaret utgjøres av de bratte SV-eksponerte bergskrentene mellom Galgeneset og Årlottneset.

Vegetasjonen på strekningen er stort sett karrig og ensformig, men ved Kovån (på oversida av riksvegen) i ly av en SØ-eksponert berghammer, er det en mindre forekomst med alm og hassel. Sammen med disse inngår en rekke varmekjære planter som kantkonvall, kransmynte, krattfiol, lodneperikum, maurarve, myskegras, piggstarr, prikkperikum, trollbær, vårerteknapp, urdakatt.

På stammen og greiner av gamle almetrær vokser den i Trøndelag sjeldne bladlaven fagernever (Lobaria amplissima).

Ellers vokser bergfrue og rosenrot på bergskrentene. På oversida av vegeu umiddelbart SØ for Kovån vokser det store mengder av kystplanten storfrytle (se fig. 3).

Kovån er ikke undersøkt i detalj, og en mer grundig gjennomgåelse av området kan derfor øke dets verneverdi.

Forslag til avgrensning av området er derfor bare grovt antydnet. Se fig. 14.

9. ++ Skola (kbl. 1622 III, NR 61, 61, øk.k.: CK 132 -5 -1).

Dette er ei av de største og frodigste almelier i Rissa, med store homogene bestander av alm. Den ligger mellom Skaudalen og Storvatnet, nær grensa mot Leksvik, langs den bratte Ø-sida av Skolabekken. Eksposisjonen varierer fra V til SV.

Ved siden av storvokst alm inngår spredd hassel, selje, rogn, hegg, gråor og gran.

På kvister av gran vokser til dels mye av laven lungenever. Denne laven vokser normalt på forskjellige løvtre, særlig selje og rogn, men i de mest fuktige granskogene i Trøndelag vokser den også på gran.

En indikasjon på lias kystkarakter i florasammensetningen er også fagernever som vokser spredd på almestammer i lia, samt de store mengdene av den varmekjære kystplanten tannrot. Ellers inngår karplanter som brunrot, hundekveke, liljekonvall, kranskonvall, maurarve, skogkarse, springfrø, trollbær, turt, tyrihjel, urdakatt, våreerteknapp.

I bekkekanten ble fjellsyre og kvitmjølke funnet, begge med bare noen ytterst få kjente voksesteder på Fosenhalvøya fra før av.

Ramsløk, som er funnet i Storlidalen (i Leksvik kommune) noe lengre sør (se Bryn 1888 s. 9), ble forgjeves ettersøkt.

Idag er almelia upåvirket av tekniske inngrep. Det er imidlertid planlagt en vegtrasé gjennom lia. Dette bør unngås.

For foreslåtte vernegrenser, se fig. 15.

10. ++ Almeli V for Kringsvatnet (kbl. 1522 I og 1622 IV, NR 59-60, 75, øk.k.: mangler).

Denne almelia ligger i umiddelbar tilknytning til og parallelt med riksveg 719 mellom Kringsvatnet og Lona, i Kringsliheias SØ-skråning.

I øvre del av lia er det bratte bergskrenter med grovsteinet og gråmose-dominert ur nedenunder.

Renbestander av alm finnes bare stedvis. Ellers inngår også mye hassel, gran, rogn, selje, gråor og bjørk.

Lengst Ø i lia dominerer storvokst gran, til dels nedsylta av lungenever. Her er også den sjeldne og usedvanlig vakre kystlaven Pseudocyphellaria crocata funnet (innsamlet av S.Ahlner 1954, herbariebelegg ved Museet i Trondheim).

På alm er også i denne lia fagernever vanlig.

Artsutvalget av karplanter er stort, men de mer eksklusive plantene synes å mangle. Det ble funnet bl.a.: Brunrot, kranskonvall, liljekonvall, lodneperikum, maurarve, myske, myskegras, skogstjerneblom, skogsvinerot, trollbær, urdakatt.

I sumpig granskog under lia var det innslag av storfrytle.

Verneområde er grovt avgrensa på fig. 16.

11. + Almeforekomst ved Nyklett i Austdalen (kbl. 1622 IV, NR 60-61,79, øk.k.: Mangler).

Denne SV-vendte bratte almeforekomsten har opprinnelig i omfang vært større, men hogst har ødelagt en ikke ubetydelig del av lias sentrale partier.

Det er likevel mye gjenværende alm i lias NV-ligste øvre deler. Ved siden av alm inngår selje, rogn, hegg, samt en rekke av "almefølgets" mest trofaste følgesvenner som brunrot, hundekveke, kranskonvall, lodneperikum, myske, skogsvinerot, skogstjerneblom, trollbær, trollurt, urdakatt.

Grov avgrensning er foretatt i fig. 17.

12. + Bergkallen - Strandafjellet - Aunfjellet - Liafjellet (kbl. 1522 II, 1522 I, 1622 IV, NR 5,6 + NR 5,7 + NR 6,7, øk.k.: Ikke tatt med).

Dette området strekker seg fra Sørfjorden til Raudsjøen i ca. 12 km lengde og utgjøres av en nesten sammenhengende geologisk formasjon i retningen SV - NØ. Denne består av stupbratte til dels høge SØ-eksponerte bergskrenter med grovsteinet ur under.

Amfibolitter og grønnstein med bånd av glimmerskifre dominerer.

I en sone under bergrota finnes en smal sammenhengende edelløvskogsstripe. Hassel dominerer, men her og der inngår også alm.

Da disse områdene er ytterst rasfarlige, ble det bare foretatt to stikkprøveundersøkelser ved henholdsvis Ramsvika (NR 54,69) og Grandalen (NR 56,71).

Ved Ramsvika var det mye hassel under bergrota, men ikke alm. I sprekker i bergveggen inngikk bl.a. bergfrue, bergskrinneblom, fjellarve, olavsskjegg, svartburkne og vanlig lodnebregne. Fjellmosen labbmose som er ytterst sjelden på Trøndelagskysten (se Skogen 1970 s.118), ble også funnet.

I gruset løsmasse under bergrota ble funnet bl.a.: brunrot, hundekveke, kratthumbleblom, maurarve, skogvikke, strandsmelle, tårnurt, urdakatt.

Ved Grandalen inngår det også alm ved siden av hassel. Floraen var ellers lik den ved Ramsvika, men i tillegg ble funnet bl.a.: krossved og rosenrot.

En mer inngående undersøkelse av det vidstrakte området vil utvilsomt bringe for dagen flere interessante plantefunn. Da de bratte og rasfarlige skrentene i praksis verner seg selv, har jeg i denne sammenheng ikke funnet det hensiktsmessig å prioritere området høyere.

Området er ikke avgrenset nærmere på kart.

13. + Oreskog ved Flytelva (kbl. 1522 II, NR 50,52, øk.k.: CH 130 - 5 -1+2).

Det er gråorskogen i det flate partiet langs Flytelva (Ø for vegbroa) som her er gitt verneverdi.

Gråorskoger er i Trøndelag vanlig langs alle de større elvevasdragene, men er på Fosenhalvøya mange steder relativt sjelden.

I gråorskogen ved Flytelva er de viktigste dominerende karplantene ved siden av gråor: Engsnelle, hegg, kvitveis, mjødurt, rips, skogstorkenebb, springfrø, storklokke, stornesle, strutseving, vårkål.

I floristisk sammensetning gir denne gråorskogen et godt gjennomsnitt av en trøndersk gråorskog og egner seg derfor i undervisningsøyemed på alle skoletrinn.

På V-sida av broa langs Flytelva ned mot Botnen, og ved utløpet i Botnen finnes innslag av interessante havstrandplanter, bl.a. havstarr. En bør derfor forsøke også å inkludere disse arealene i verneområdet.

Forslag til verneområde, se fig. 18.

14. ++ Raudberget (kbl. 1521 I, NR 49,40, øk.k.: CH 128 -5 -3).

Dette er en liten knaus som ligger umiddelbart N for kaianlegget på Raudberget. Området har interesse gjennom innslag av sjeldne kystplanter som kystbjønnskjegg og sylarve.

Den siste er ved Trondheimsfjorden lengre N bare funnet i Leksvik, mens kystbjønnskjegg ikke er funnet rundt fjorden. De nærmest kjente voksesteder er her Hølonde og Ørland (se Skogen 1968 s. 56).

Avgrensning, se fig. 19.

15. +++ Grønningsbukta (kbl. 1521 I, NR 48-49,41, øk.k.: CH 128 - 5 -1).

Dette er strandengområdet N for Raudberget inn for Grønningsbukta på Stadsbygd.

Baadsvik (1974a s. 19 og 42-45) har i sin oversikt over verneverdig strandengvegetasjon langs Trondheimsfjorden, klassifisert Grønningsbukta som særlig verneverdig og foreslår den freda etter naturvernloven.

Jeg vil her derfor bare referere til nevnte undersøkelser og sier meg enig i prioriteringen.

Avgrensning, se fig. 20 (etter Baadsvik 1974).

16. ++ Straumen (kbl. 1522 II, NR 46,50, øk.k.: CG 130 - 5 - 2 +4).

Dette strandengområdet ligger langs Straumens S-side på begge sider av Sundsbroa.

Her er brakkvannspåvirkning, og velutvikla strandeng- og strandsumpvegetasjon av varierte typer dominerer.

I strandenger V for Sundsbroa inngår den sjeldne nordlige ishavsstarr (utbredelseskart er gitt hos Skogen 1965 s. 57).

Ø for broa finnes store områder dominert av grusstarr og flere strandsumper hvor pølestarr dominerer sammen med fjøresivaks og rustsivaks. I et lavere nivå med sterkere oversvømmelse vokser salturt. Ellers inngår starrarter som fjørestarr, havstarr og saltstarr.

I undervisningsmessig øyemed er strandområdet langs Straumen verdifullt gjennom sitt varierte innslag av vanlige, såvel som mer sjeldne vegetasjonstyper. Området har videre betydelig floristisk verneverdi gjennom innslag av sjeldne strandplanter.

Sett bort fra beiting, så er påvirkningen av området liten. Det er imidlertid sterkt beklagelig at en av strandsumpene Ø for Sundsbroa er blitt gjenfylt med jord.

Forslag til verneområde, se fig. 21.

17. ++ Galgeneset (kbl. 1522 II, NR 42,51, øk.k.: CG 130 - 5 - 1).

Galgeneset ligger omtrent midt mellom Sundsbukta og Årlottvika og består av en blanding av mindre strandberg og strandengbakker eksponert mot

Trondheimsfjorden.

Engbakkene, med skjellsandsedimenter i bunnen, har en artsrik flora med i Trøndelags sjeldne kystplanter som kystmyrklegg og markfrytle. Ellers inngår bl.a.: Dunhavre, lodnerublom, loppestarr, marinøkkel, smalkjempe, storblåfjer. På strandbergene vokser bitter bergknapp, fjellpryd, mjølbær og rosenrot. Nær stranda finnes buestarr i store mengder.

Området er noe slitasjepåvirket gjennom ferdsel, men det synes ikke å påvirke vegetasjonen i nevneverdig grad.

For avgrensning, se fig. 14.

18. ++ Leira (kbl. 1522 II, NR 42,57, øk.k.: CG 132 - 5 - 3).

Dette området ligger NØ for Hasselvika i botnen av Leira ved utløpet av Nordelva.

Den botanisk mest interessante delen ligger mellom elva og riksvegen N for vegbroa, men også Tinnøra V for elva ved utløpet har verneverdi.

Det Ø-ligste området består av en blanding av strandeng og myraktige partier på skjellsandavsetninger. Floraen her har innslag av flere sjeldne planter, hvorav englodnegras og hjartegras kan nevnes spesielt. Ellers inngår bl.a.: blåstarr, fjørestarr, grønnstarr, hanekam, havstarr, knappsiv, marigras, musestarr, saltstarr, skogsiv, småshivaks, stortveblad, takrør.

På Tinnøra vokser som navnet indikerer tindved, som er et av de få kjente voksesteder i Rissa.

Florsistisk sett er Leira et av de mest interessante strandengområder i Rissa.

Den nordligste delen av området er allerede oppdyrka, men den mest verdifulle delen er fremdeles intakt og må sikres mot grøfting og videre oppdyrking.

Forslag til verneområde er gitt i fig. 22.

19. + Baksteinan (kbl. 1522 II, NR 40,62, øk.k.: CG 132 - 5 - 1).

Dette er et strandområde som ligger på V-sida av Baksteinan og grenser mot Trondheimsfjorden.

Det består av rike eng- til myraktige partier på skjellsand noe innenfor

selve stranda. Her er det en artsrik flora med bl.a.: blåstarr, englodnegras, gulmaure, klokkelyng, knappsiv, kvann, kvitmaure, loppestarr, markfrytle, skjoldbærer, storblåfjær.

Området er ved siden av Leira og Galgeneset ett av de få artsrike strandområder i Rissa, men verneverdien i dette tilfelle må likevel sies å ligge på det lokale plan.

Avgrensning, se fig. 23.

20. ++ Ålmo tjønna (kbl. 1522 II, NR 55,52, øk.k.: CJ 130 - 5 - 1).

Ålmo tjønna ligger like ved riksvegen mellom Vanvikan og Rissa, ca. 150 m o.h.

Det er først og fremst myrvegetasjonen rundt tjønna som har verneverdi. Men også vannvegetasjonen har interesse.

Myrvegetasjonen omfatter flere typer. Store deler av myra Ø for tjønna er fattig og er dominert av lyngplanter og torvull.

Rundt tjønna er det myr av middels rik karakter (intermediærmyr) som dominerer, og det er her en finner de mest interessante floristiske innslagene som blystarr (Ø-lig utbredelse i Norge), myrkråkefot og den ørlille orkideen myggblom. De er alle tre bare kjent fra dette ene voksestedet innen Rissa. Det kan også nevnes at det er store mengder av kvitmyrak rundt tjønna. Ellers vokser det flere sjeldne kystmoser på myra.

Området er velegna i ekskursjonsøyemed, og har de to siste somrene vært benytta ved Lærerhøgskolens feltkurs for biologistudenter.

Avgrensning, se fig. 24.

21. + Høgåsmyra/Sundåsen/Høgåsen (kbl. 1522 II, NR 47-48, 52, øk.k.: CH 130 - 5 - 1).

Området ligger nord for Åsly skole og Fosen folkehøgskole og har verneverdi først og fremst i undervisningsøyemed.

I tilknytning til skolesentret ved Åsly bør en for biologiundervisninga sikre et utvalg av kommunens vanligste vegetasjonstyper så lett tilgjengelig som mulig.

Den gjenværende del av Høgåsmyra, samt Høgåsen og Sundåsen/Årnsetmarka peker seg som sentrale verneområder til dette formål.

Det kan også nevnes at området de 2 siste årene har vært benytta i biologiundervisningen ved Norges lærerhøgskole.

Høgåsmyra er i sin utforming og artssammensetning ei typisk kystmyr og gir et godt bilde av ei "gjennomsnittsmyr" i Rissa. Vegetasjonen er artsfattig, men de forskjellige myrtypene og myrstrukturene er godt avgrensa fra hverandre og viser på en fin måte hvordan de økologiske faktorer virker på myr.

Sundåsen/Årnsetmarka er dominert av lyngrik furuskog. Denne gir et godt bilde av hvordan en vanlig midtnorsk furuskog ser ut.

S-sida av Høgåsen er dominert av løvskog med bjørk og osp som de to viktigste treslagene. Også dette området egner seg til undervisningsbruk.

Forslag til verneområde er gitt på fig. 25. Det avgrensa arealet representerer etter mitt skjønn et minimumsområde, og en bør ta sikte på å sikre et større område.

22. + Garmomyra (kbl. 1522 II, NR 50-51,54, øk.k.: CH 131 - 5 - 4).

Garmomyra ligger NØ for Rissa kirke og er delt i to av riksveg 720. Noe av den SV-lige delen av myra på V-sida av vegen er oppdyrka. I N og NØ-enden er det gamle grøfter.

Myras midtparti V for vegen er imidlertid så godt som uberørt, og det er denne delen som bør sikres.

Garmomyra er ei såkalt nedbørsmyr (ombrotrof myr) dvs. at den får all sin næringstilførsel fra nedbør uten vanntilsig fra omgivelsenes fastmark. Det er derfor bare få og lite næringskrevende planter som vokser på slike myrer.

Garmomyra er et godt eksempel på ei nedbørsmyr som i flora- og vegetasjonssammensetning er av kysttypen.

Den egner seg meget godt til undervisningsformål.

Avgrensning av verneområde, se fig. 26.

23. ++ Myr V for Øverlandsbotn (kbl. 1522 II, NR 55-56,55, øk.k.: CJ 131 -5 -1+3).

V for Storvatnet finnes flere, for det meste små myrområder, med en rik myrflora. Dette skyldes de geologiske forhold, da en her i et relativt

stort område har dominans av glimmerskifre (se Wolff 1973 a).

Myrene i området er bare fragmentarisk undersøkt. Av de som ble oppsøkt av meg, peker et lite myrparti ved Øverlandsbotn seg ut som floristisk meget interessant.

Den aktuelle myra strekker seg fra Øverlandsbotns SV-ende (fra sagbruket) som et smalt myrdråg langs en liten bekk i retning SV. Floraen i dette dråget er uvanlig rik med bl.a. store mengder av rikmyrindikatorene breimyrull og nebbstarr. Langs hele dråget vokser det store mengder av langstarr. Denne planten har en Ø-lig utbredelse i Norge og er tidligere ikke kjent fra Fosenhalvøya og har få kjente forekomster overhodet i Trøndelag (se Hultén 1971, Flatberg og Sæther 1974).

Forslag til verneområde er gitt i fig. 27.

24. ++ Elvesump ved Foss (kbl. 1522 II, NR 51, 55. øk.k.: CH 131 - 5 - 2).

Området ligger like Ø for Fossbrua ved NØ-bredden av Skaua.

Dette er et av flere sumpområder som ligger i tilknytning til Skaua. Botanisk sett synes dette å være det mest interessante, men de andre sumpene er ikke undersøkt i detalj, slik at forbehold her må taes.

Foruten mer vanlige sumpplanter som flaskestarr, gulldusk, elvesnelle, myrmaure og sennegras, så har en også mer sjeldne planter som andmat, kvasstarr og skogsivaks. På elvebredden vokser også mandelpil, som har en SØ-lig utbredelse i Norge og er sjelden på Fosenhalvøya, men er funnet bl.a. på Ørland (se Skogen 1965 s. 79).

Ved avgrensning av verneområdet er fulgt grensa til dyrkamarka omkring. Se fig. 28.

25. ++ Fevågskardet (kbl. 1522 II, NR 41, 60, øk.k.: CG 132 - 5 - 1).

Dette er skardet mellom Brettingen og Slettheia.

Det aktuelle området befinner seg i Brettingens Ø-skrent ned mot riksveg 718. Brettingens Ø-side er for det meste dominert av triviell løvskog med mest bjørk. Her og der i bergskorter og på berghyller finnes imidlertid innslag av fjellplanter. Særlig interessant er forekomsten av svartstarr. Den er tidligere bare funnet på Storfjellet i Åfjord kommune på Fosenhalvøya (kryssliste Jørstad oppbevart ved DKNVS).

Ellers inngår bl.a. bergfrue, fjellmarikåpe, fjelltistel og rosenrot.

Avgrensning av verneområde, se fig. 29.

OPPSUMMERING

Etter generalplanutvalgets forslag til friluftsområder i Rissa kommune (se Skaug 1974 a) synes det til en viss grad å oppstå motstøtende interesser med noen av de foreslåtte botaniske verneområder. Det gjelder lokalitetene 13 (Øreskog ved Flytelva), 14 (Raudberget), 17 (Galgeneset), 19 (Baksteinan).

Da det i disse områdene etter alt å dømme blir snakk om bare begrensa tråkkeffekt, synes det rimelig å tro at verne- og friluftsinnteresser kan kombineres uten at den stedeagne flora og vegetasjon endres nevneverdig. En forutsetning må imidlertid være at det ikke blir foretatt tekniske inngrep i områdene.

Når det gjelder planlagte hytteområder i kommunen (se Skaug 1974 b), så er det tilsynelatende visse motsettende interesser i området Vikan - Esvik. Da hyttebygging i mange tilfeller er et alvorlig inngrep i flora og vegetasjonsforhold, bør en her forsøke å holde det botaniske verneområdet ved Vikan (se lokalitet 5) utenfor det planlagte hytteområdet.

LITTERATUR

- Baadsvik, K. 1974 a. Registreringer av verneverdig strandengvegetasjon langs Trondheimsfjorden sommeren 1973. K. norske Vidensk. Selsk. Rapp. Bot. Ser. 1974-4.
- 1974 b. Verneverdige strandberg langs Trondheimsfjorden - foreløpig rapport. K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Bot. Ser. 1974-7.
- Blytt, A. 1882. Nye Bidrag til Karplanternes Udbredelse i Norge. Chr. vidensk. Selsk. Forh. 1882.
- Bryn, H. 1888. Indberetning til det kongelige norske videnskabers selskab om en botanisk reise i det trondhjemske sommeren 1886. K. norske Vidensk. Selsk. Skr. 1886 og 1887.
- Flatberg, K. I. & Sæther, B. 1974. Botanisk verneverdige områder i Trondheimsregionen. K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Bot. Ser. 1974-8.
- Fægri, K. 1960. Maps of distribution of Norwegian vascular plants. I. Coast plants. Oslo.
- Gjærevoll, O. 1954. Frå floraen i Trøndelag IV. K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Årb. 1954: 69-75.
- 1955. Trøndelagsavdelinga, ekskursionsjoner 1954. Blyttia 13 (1): 17-18.
- 1956. Trøndelagsavdelinga, ekskursionsjoner 1955. Blyttia 14 (1): 28-29.
- Hultén, E. 1971. Atlas över växternas utbredning i Norden. Stockholm.
- Høeg, O.A. 1938. Årsberetning for Norsk Botanisk Forenings virksomhet i Trondheim 1937. Norsk Bot. For. Medd. 1937, 78: X - XII.
- 1939. Årsberetning for Norsk Botanisk Forenings virksomhet i Trøndelag 1938. Norsk Bot. For. Medd. 1938, 80: VII - X.
- Lid, J. 1974. Norsk og svensk flora. Oslo.
- Rønning, O. I. 1964. Trøndelagsavdelingens ekskursionsjoner 1963. Blyttia 22 (1): 36.

- Skaug, O. 1974 a. Friluftsområder i Rissa kommune. Stensil.
- 1974 b. Hytteområder i Rissa kommune. Stensil.
- Skogen, A. 1965. Flora og vegetasjon i Ørland herred, Sør-Trøndelag.
K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Årb. 1965: 13-124.
- 1968. Plantegeografiske undersøkelser på Frøya, Sør-Trøndelag. I - II.
Blyttia 26 (2): 47-62.
- 1970. Plantegeografiske undersøkelser på Frøya, Sør-Trøndelag.
III. Alpine og nordlige innslag i floraen. Blyttia 28 (2): 108 - 124.
- Storm, V. 1886. Notiser til Trondhjems Omegns Flora. I. K. norske Vidensk. Selsk. Skr. 1885.
- Wolff, F. Chr. 1973 a. Preliminært berggrunnskart 1 : 50 000 Rissa.
Norges geologiske undersøkelser.
- 1973 b. Preliminært berggrunnskart 1 : 50 000 Leksvik.
Norges geologiske undersøkelser.

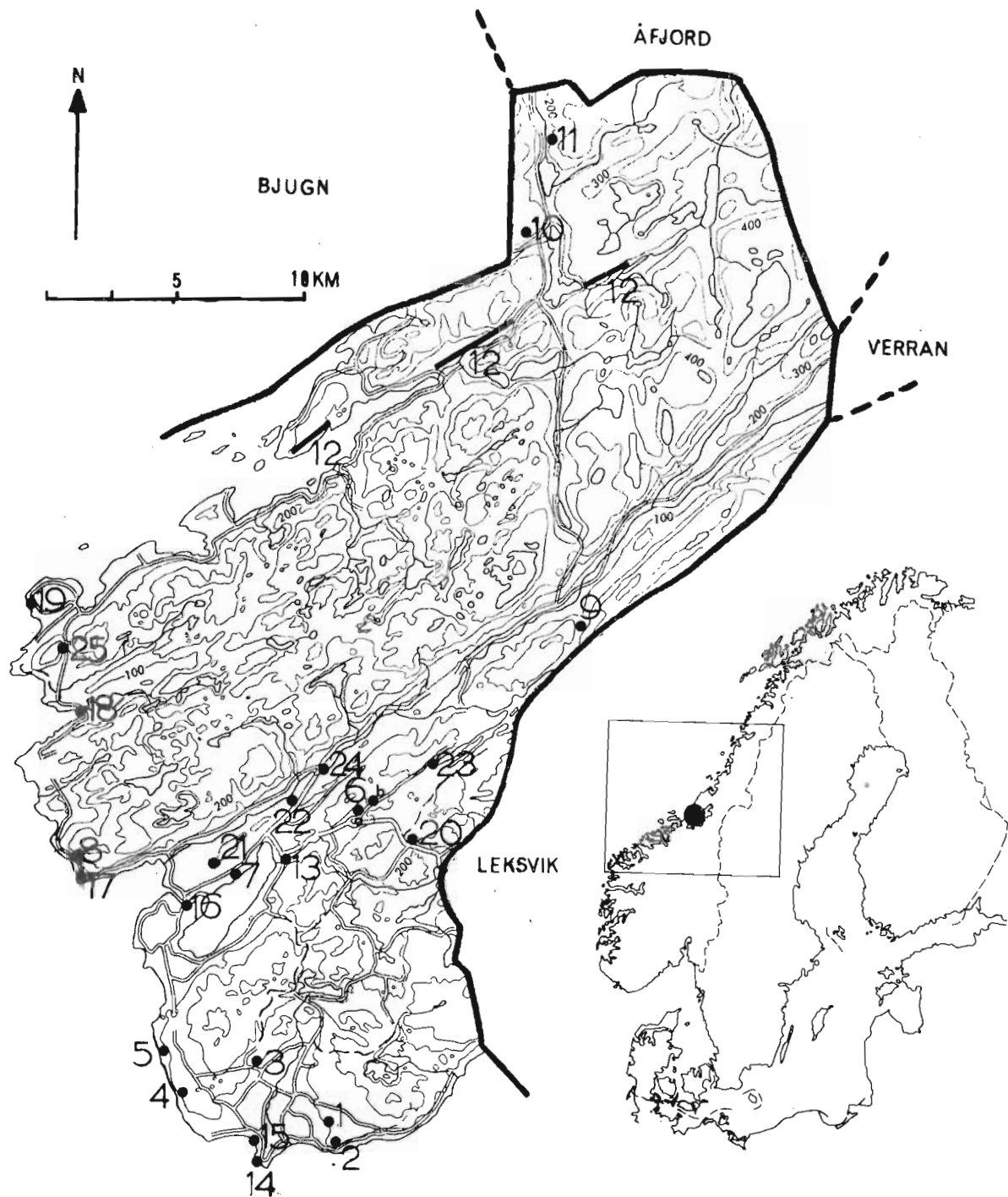

Fig. 1. Beliggenheten av Rissa kommune med lokalisering av de omtalte verneområder.

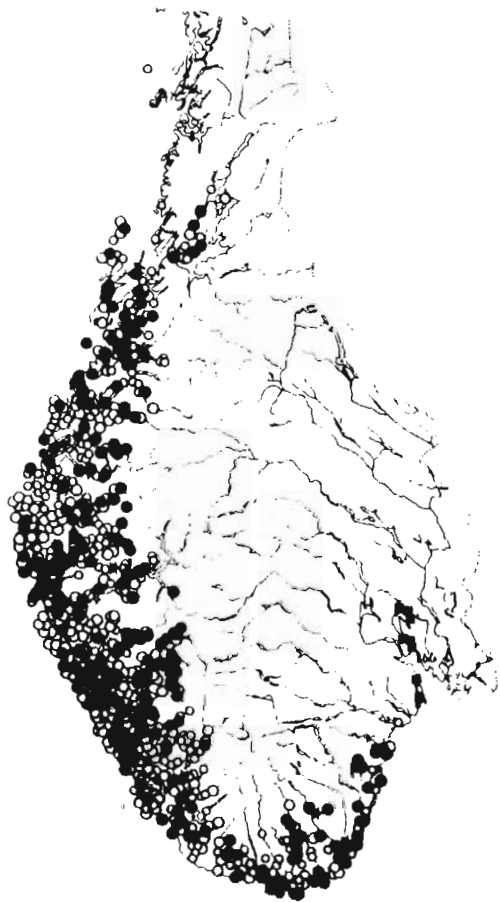

Fig. 2. Revebjølle (Digitalis purpurea),
eksempel på kystplante som finnes fra
Oslofjorden til Trøndelag
(etter Fægri 1960).

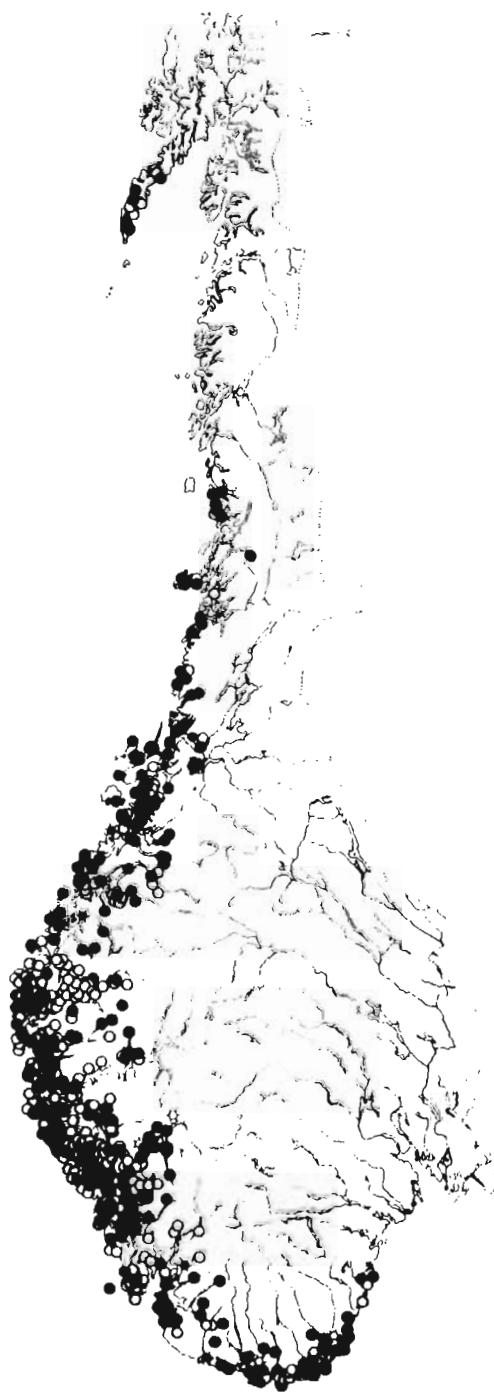

Fig. 3. Storfrytle (Luzula sylvatica),
eksempel på kystplante som finnes
fra Aust-Agder til Lofoten
(etter Fægri 1960).

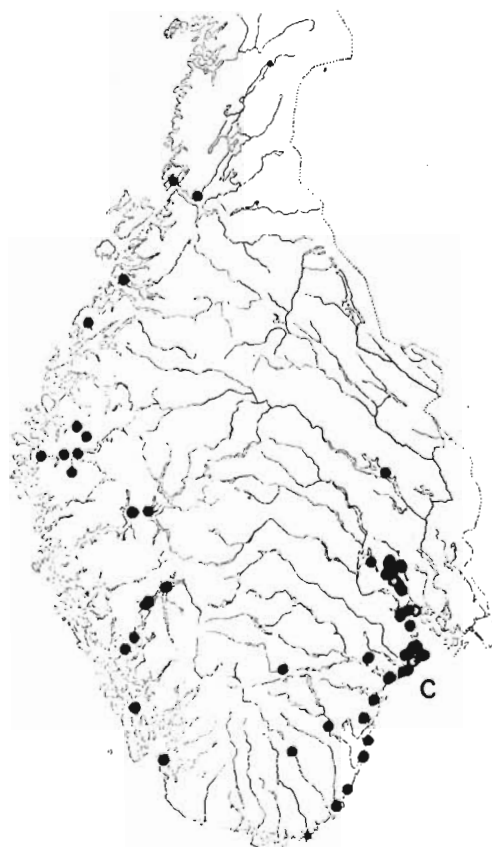
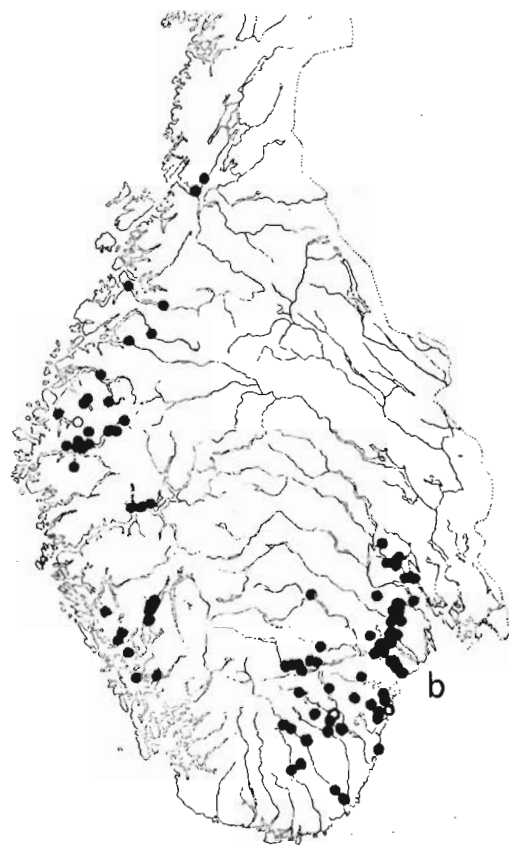
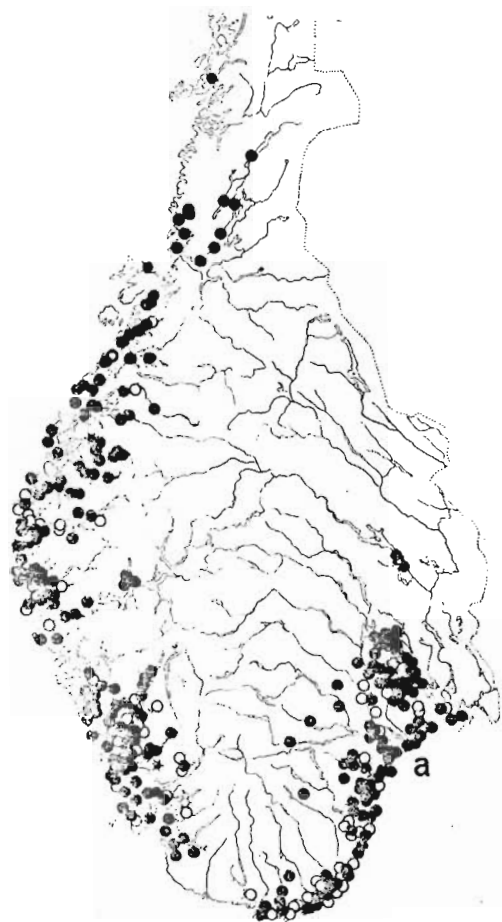

Fig. 4. Eksempel på utbredelsen til varmekjære kystplanter i Norge, i Rissa bundet til alm/hasselskoger.

- a. Sanikel (Sanicula europaea).
- b. Skogfaks (Bromus benekeni).
- c. Fuglereir (Neottia nidus-avis).

Fig. 5. Den kjente utbredelsen av alm (Ulmus glabra) i Rissa (utarbeidet på grunnlag av herbariebelegg, litteratur og egne observasjoner i felt).

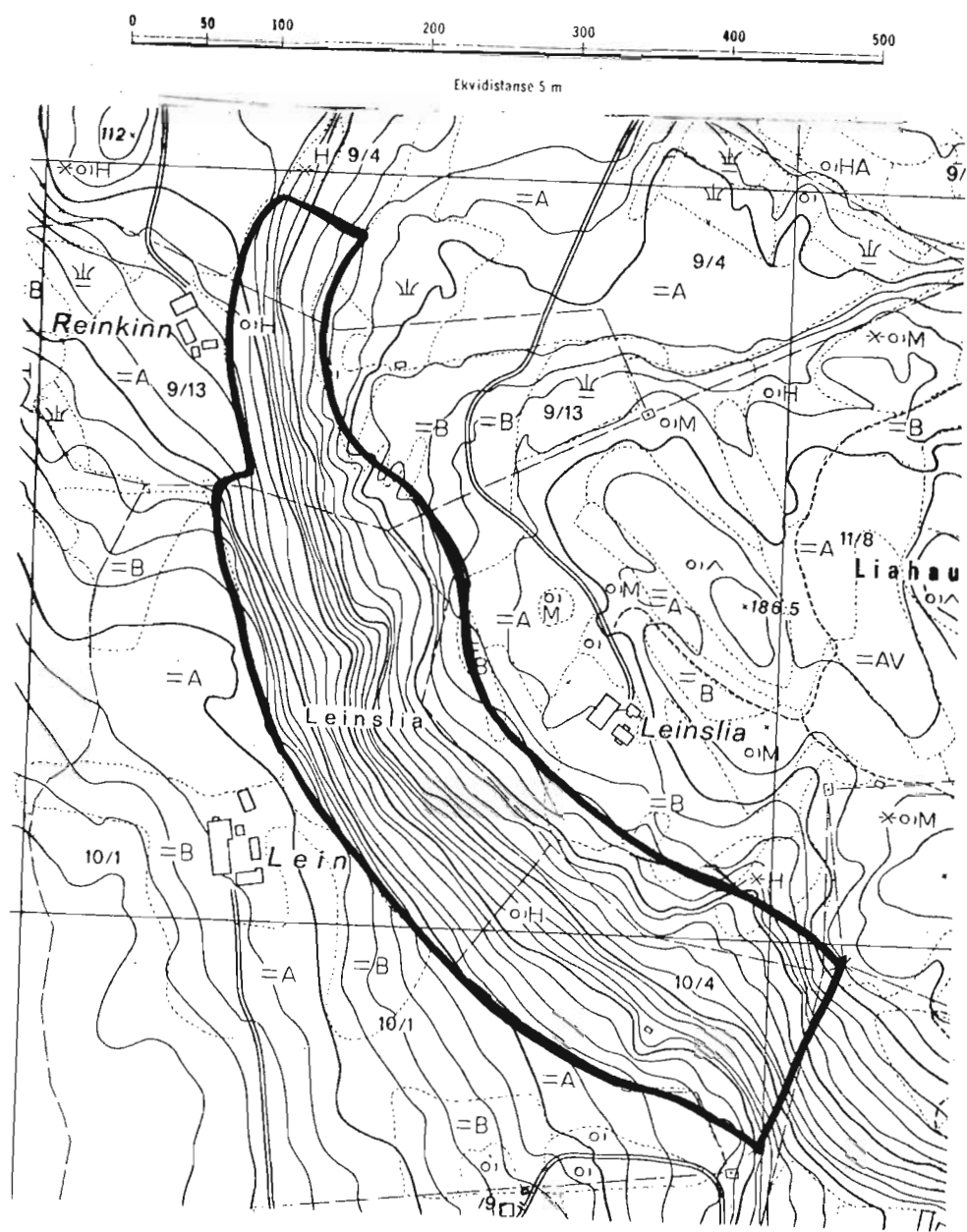

Fig. 6. Leinslia (lokalitet 1) med forslag til verneområde.
Utsnitt av økonomisk kartblad CH 128-5-2.

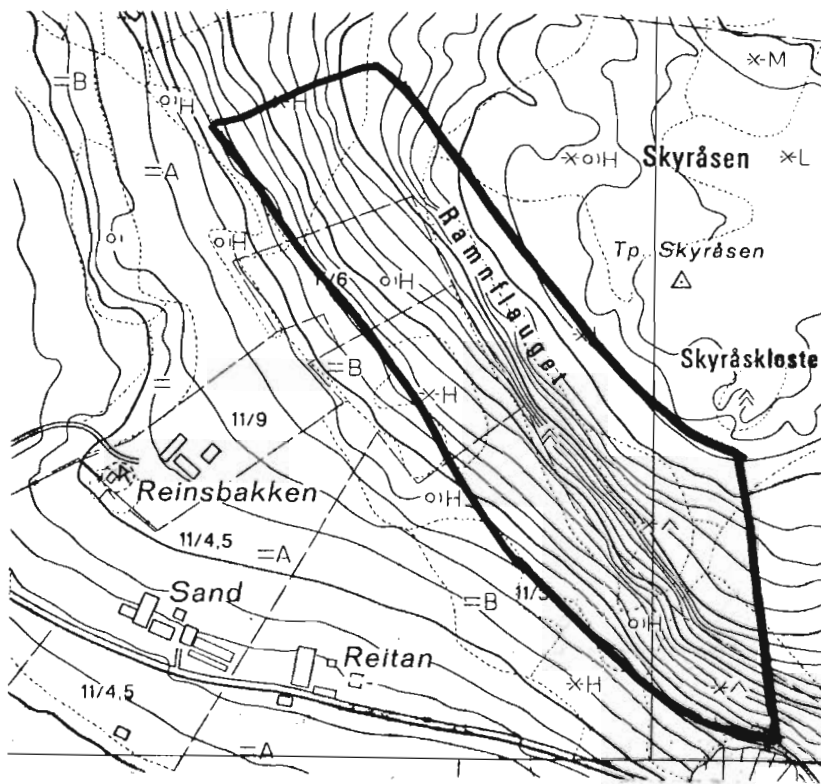

Fig. 7. Ramnflauget (lokalitet 2) med forslag til verneområde.
Utsnitt av økonomisk kartblad CH 128-5-2.

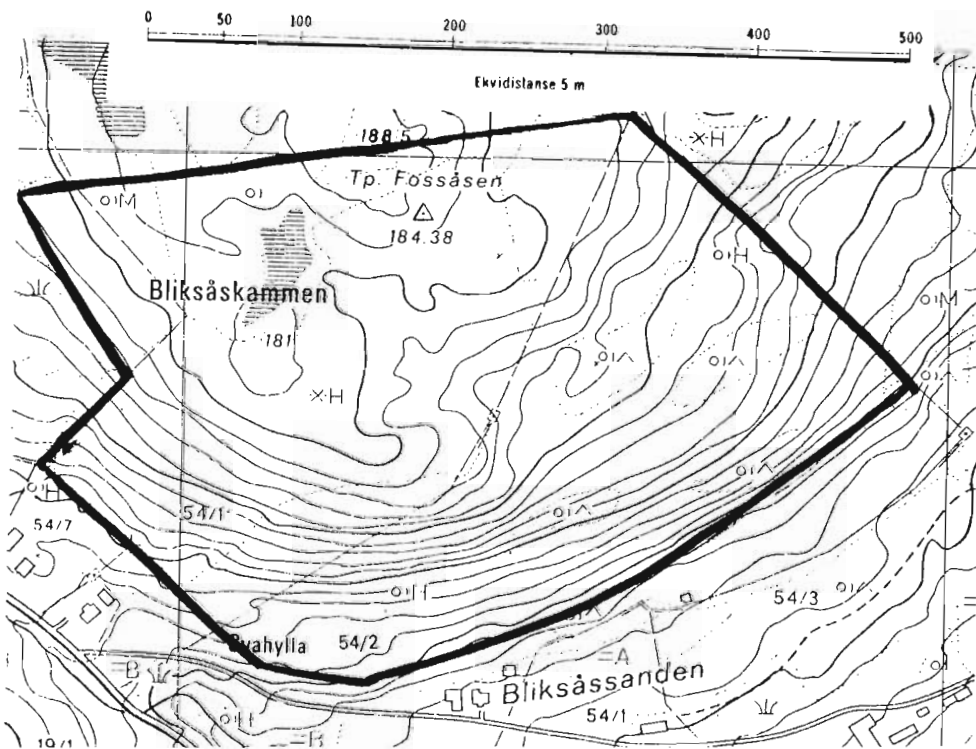

Fig. 8. Blikksåsen (lokalitet 3) med forslag til verneområde.
Utsnitt av økonomisk kartblad CH 129-5-3.

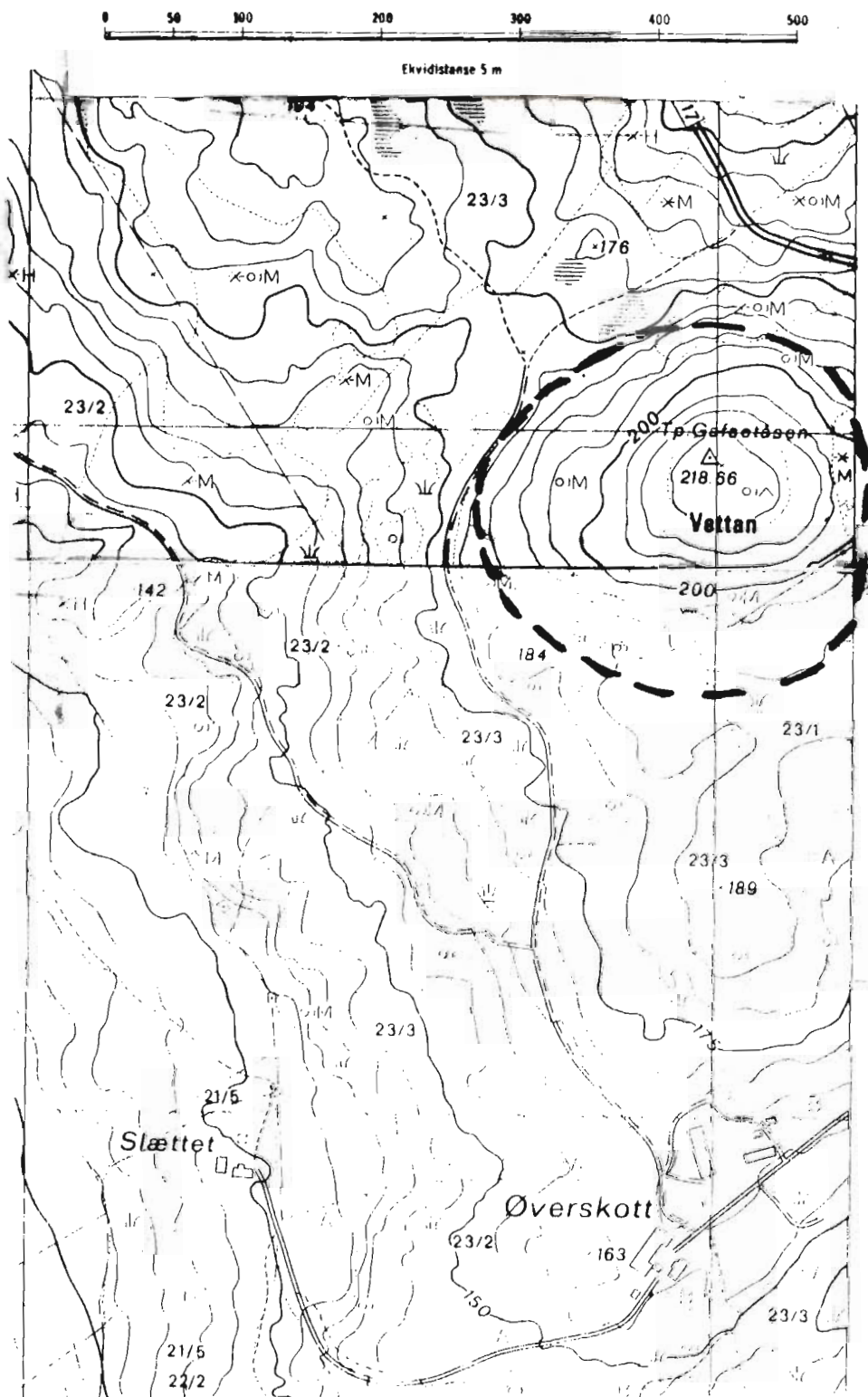

Fig. 9. Gafsetåsen (lokalitet 4) med forslag til verneområde.
Utsnitt av økonomisk kartblad CG 128-2, 129-4.

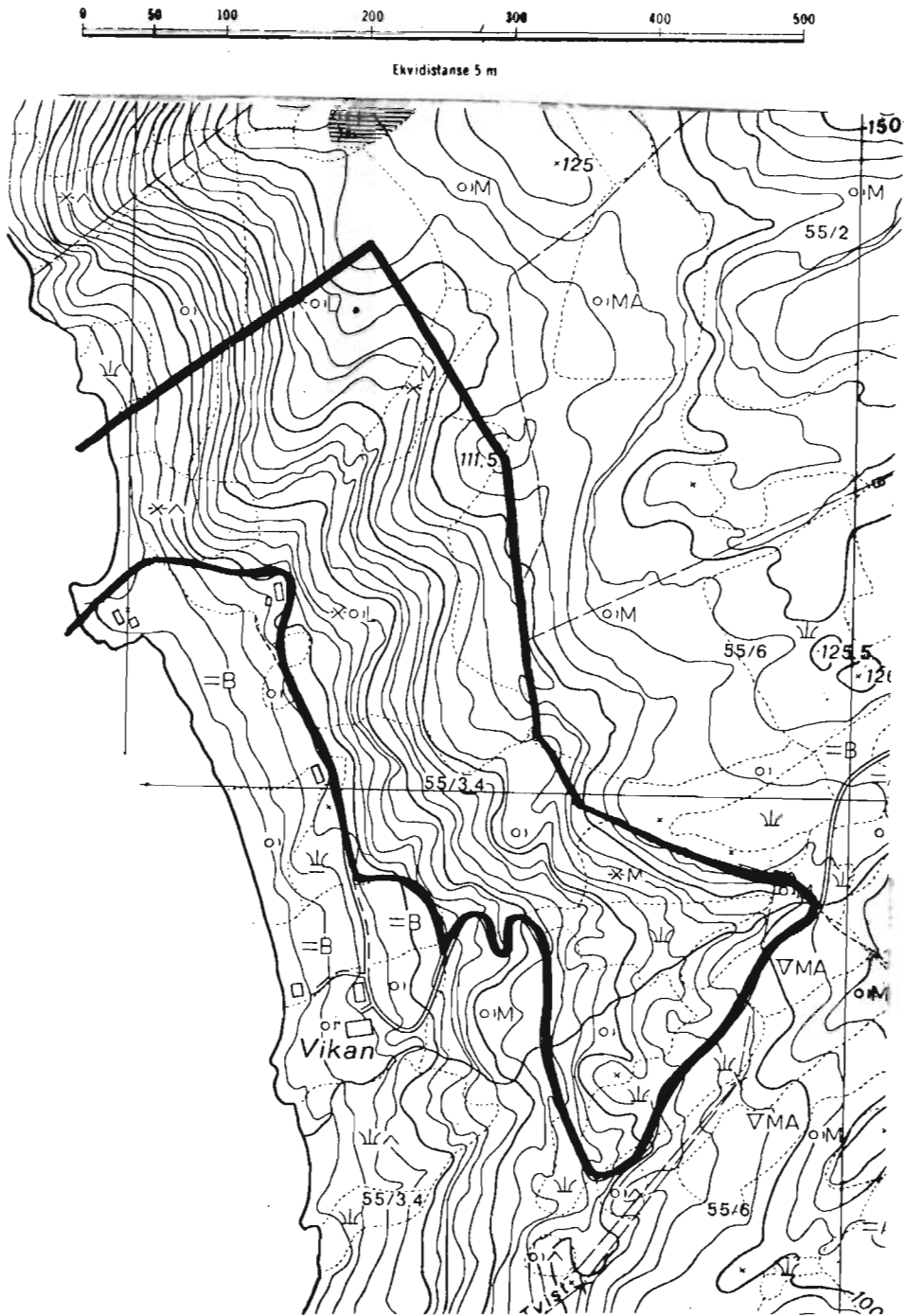

Fig. 10. Vikan (lokalitet 5) med forslag til verneområde.
Utsnitt av økonomisk kartblad CG 129-5-4.

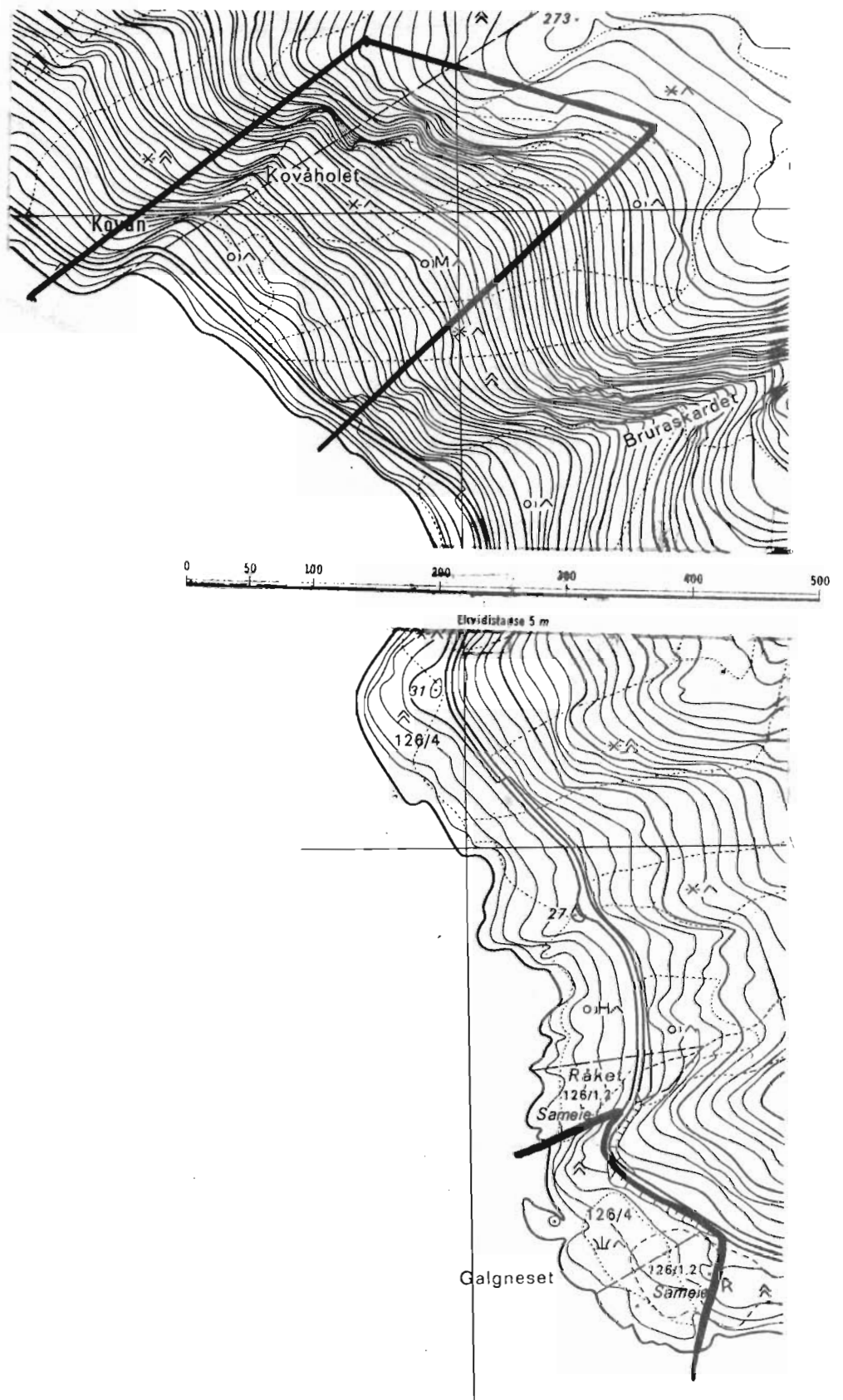

Fig. 14. Kovån i Ofaret (lokalitet 8) og Galgeneset (lokalitet 17) med forslag til verneområder.
Utsnitt av økonomisk kartblad CG 130-5-1.

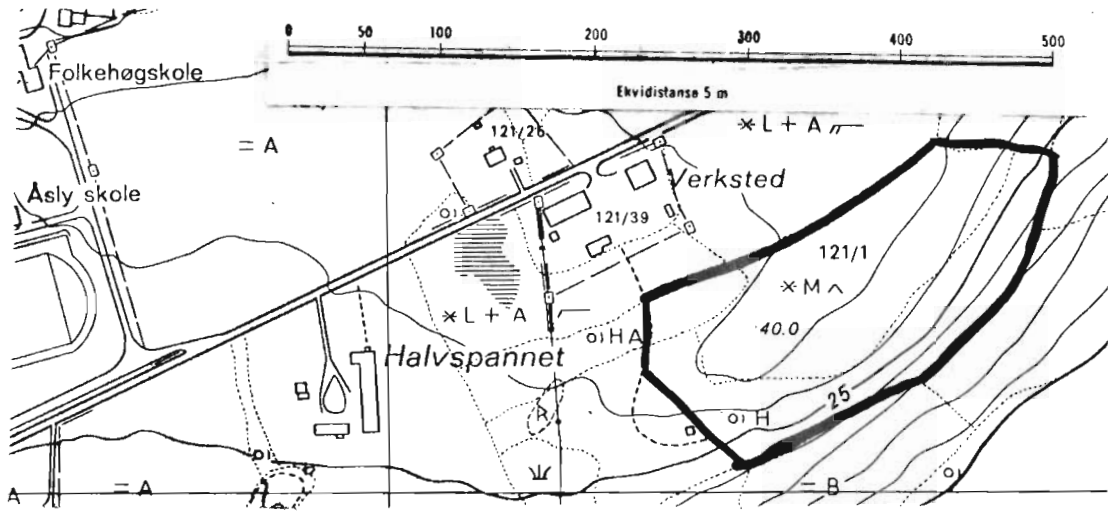

Fig. 13. Hassel/furuskog ved Halvspannet (lokalitet 7) med forslag til verneområde. Utsnitt av økonomisk kartblad CH 130-5-1.

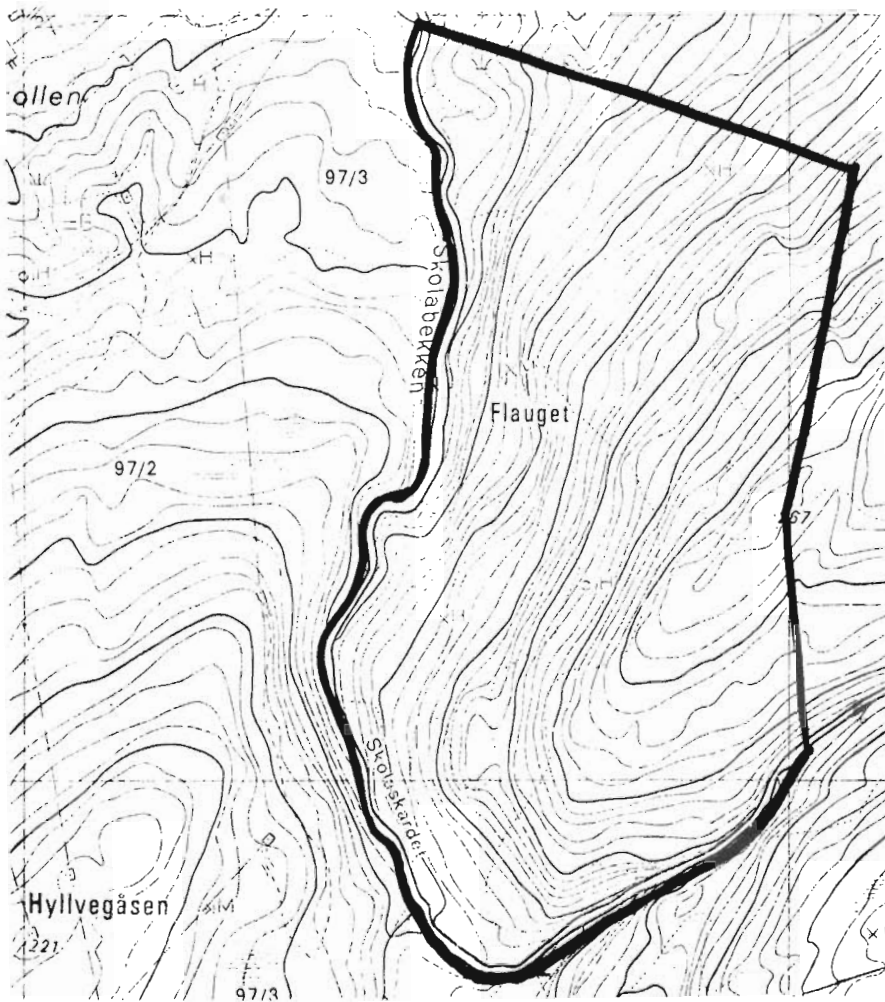

Fig. 15. Skola (lokalitet 9) med forslag til verneområde. Utsnitt av økonomisk kartblad CK 132-5-1.

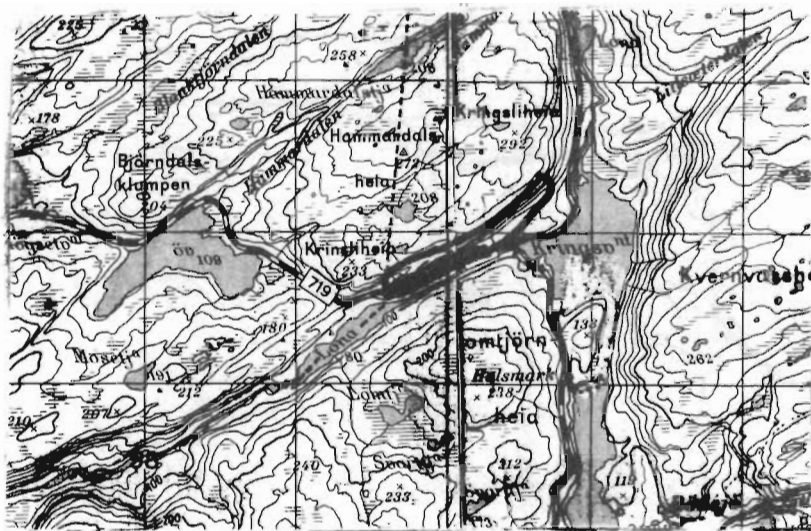

Fig. 16. Almeli V for Kringvatnet (lokalitet 10) med grovt forslag til verneområde.
Utsnitt av topografisk kart M 711, kartblad 1522 I, 1622 IV.
Gjengitt med tillatelse av NGO.

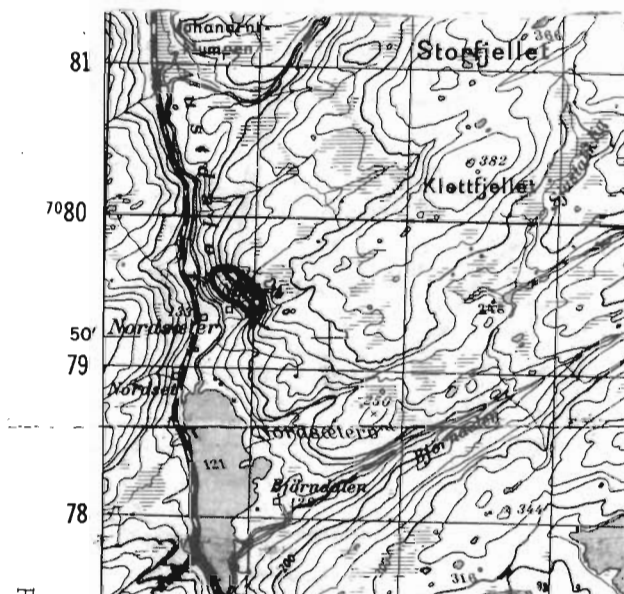

Fig. 17. Almeforekomst ved Nyklett i Austdalen (lokalitet 11) med grovt forslag til verneområde.
Utsnitt av topografisk kart M 711, kartblad 1622 IV.
Gjengitt med tillatelse av NGO.

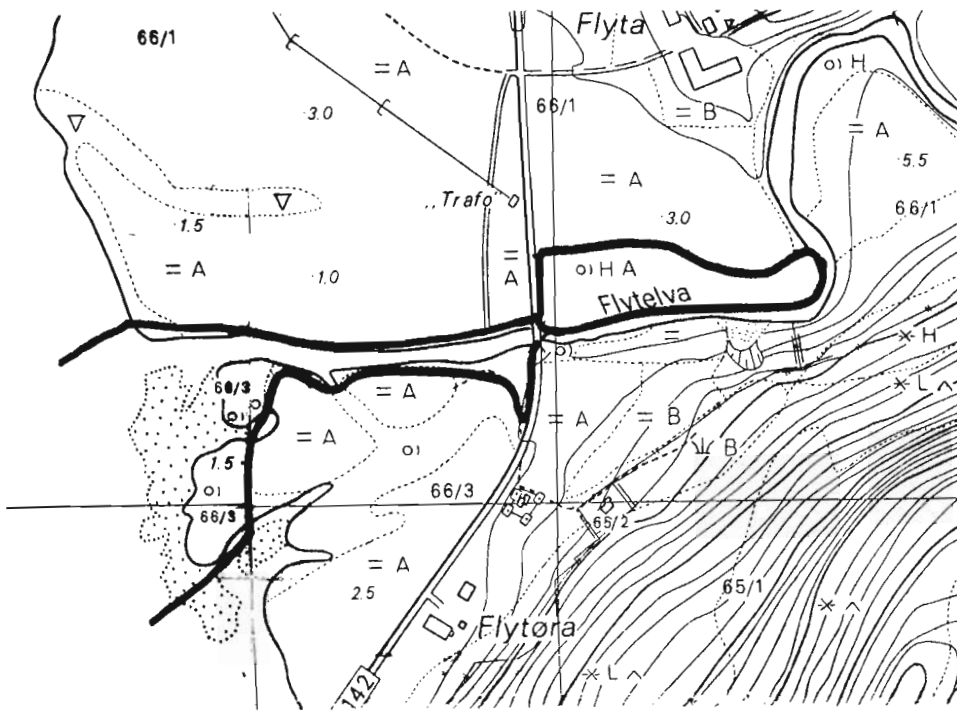

Fig. 18. Oreskog ved Flytelva (lokalitet 13) med forslag til verneområde.
Utsnitt av økonomisk kartblad CH 130-5-1+2.

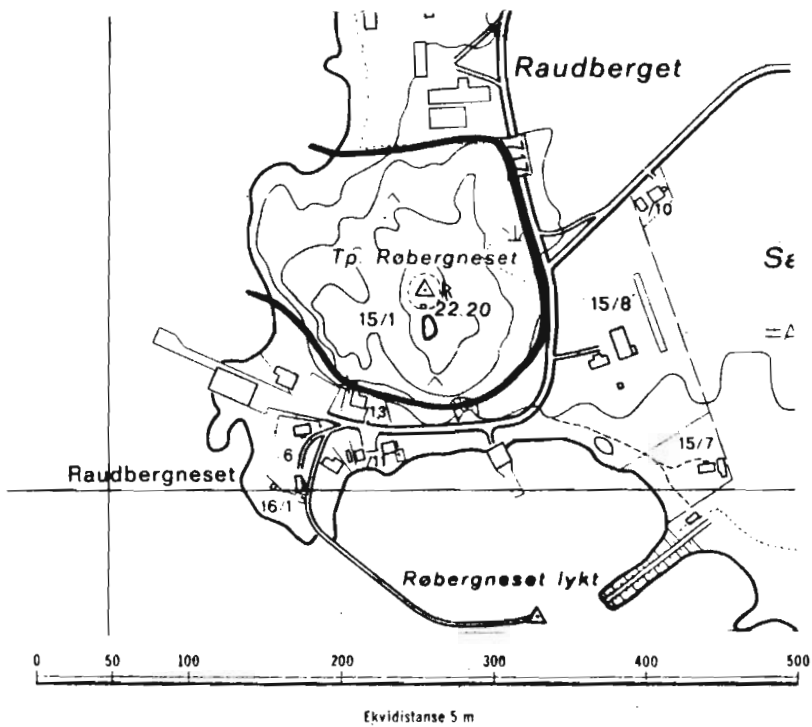

Fig. 19. Raudberget (lokalitet 14) med forslag til verneområde.
Utsnitt av økonomisk kartblad CH 128-5-3.

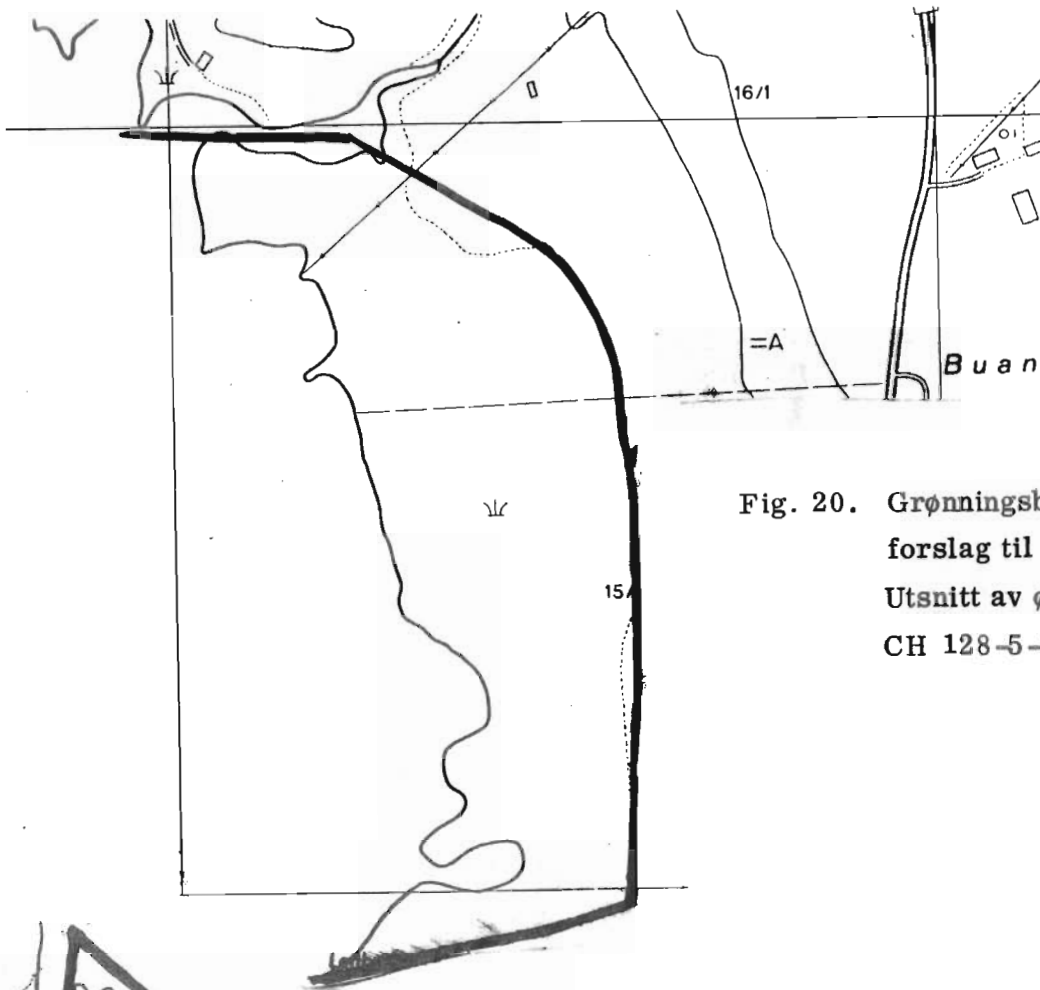

Fig. 20. Grønningsbukta (lokalitet 15) med forslag til verneområde.
Utsnitt av økonomisk kartblad CH 128-5-1.

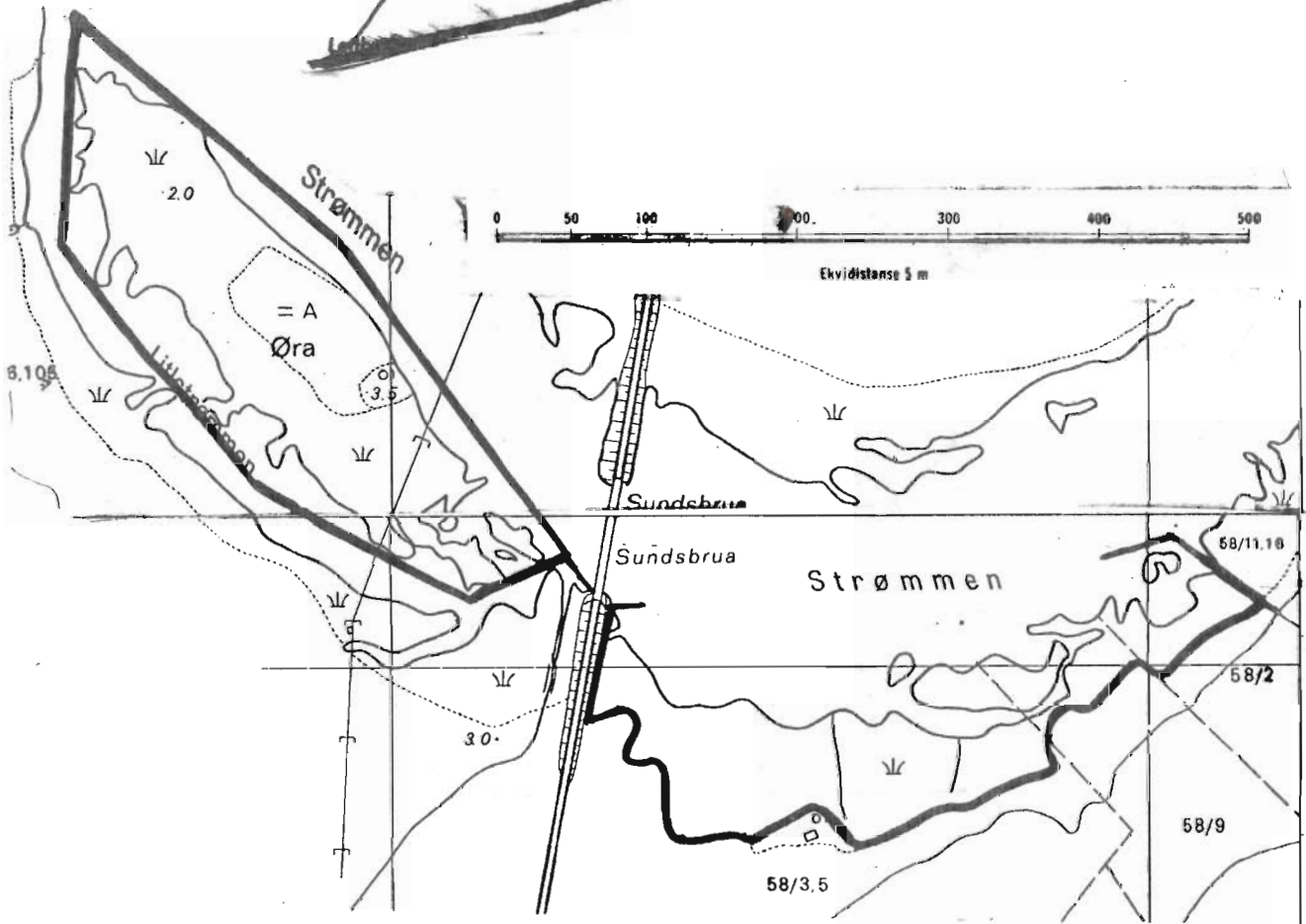

Fig. 21. Straumen (lokalitet 16) med forslag til verneområde.
Utsnitt av økonomisk kartblad CG 130-5-2+4.

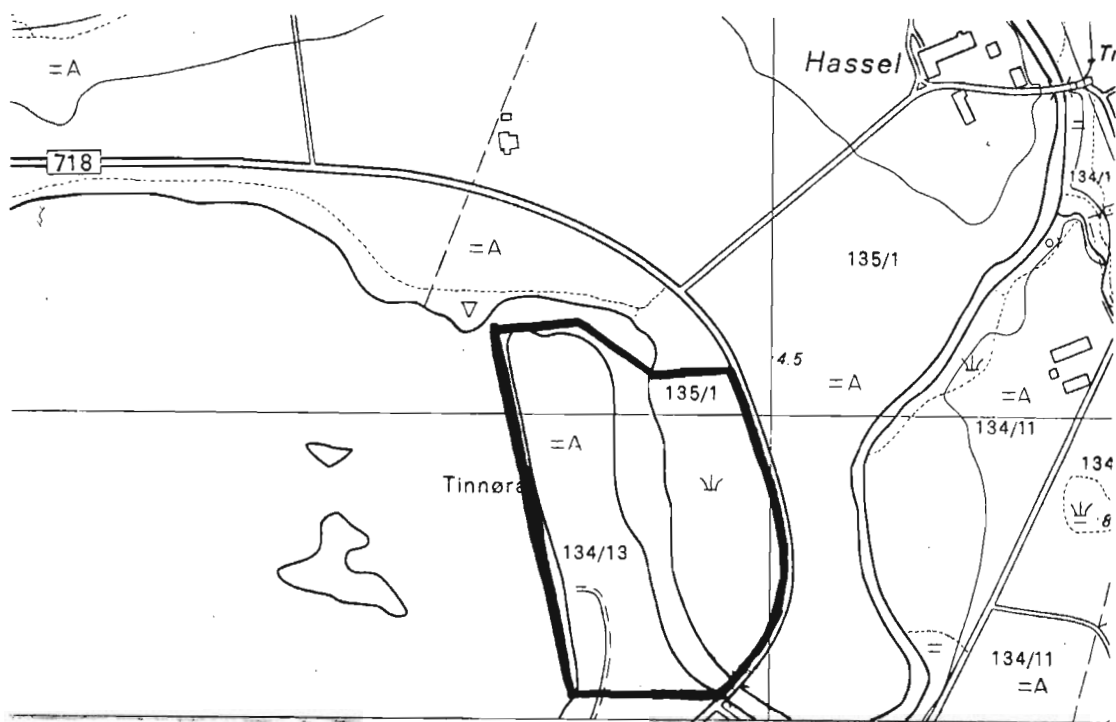

Fig. 22. Leira (lokalitet 18) med forslag til verneområde.
Utsnitt av økonomisk kartblad CG 132-5-3.

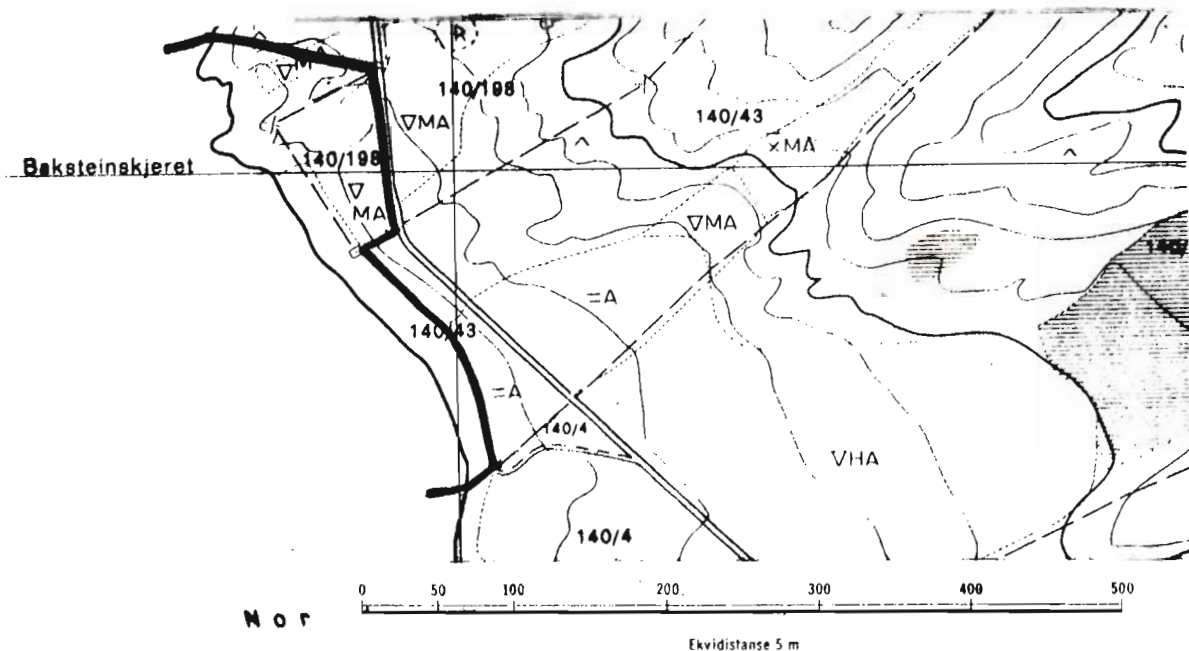

Fig. 23. Baksteinan (lokalitet 19) med forslag til verneområde.
Utsnitt av økonomisk kartblad CG 132-5-1.

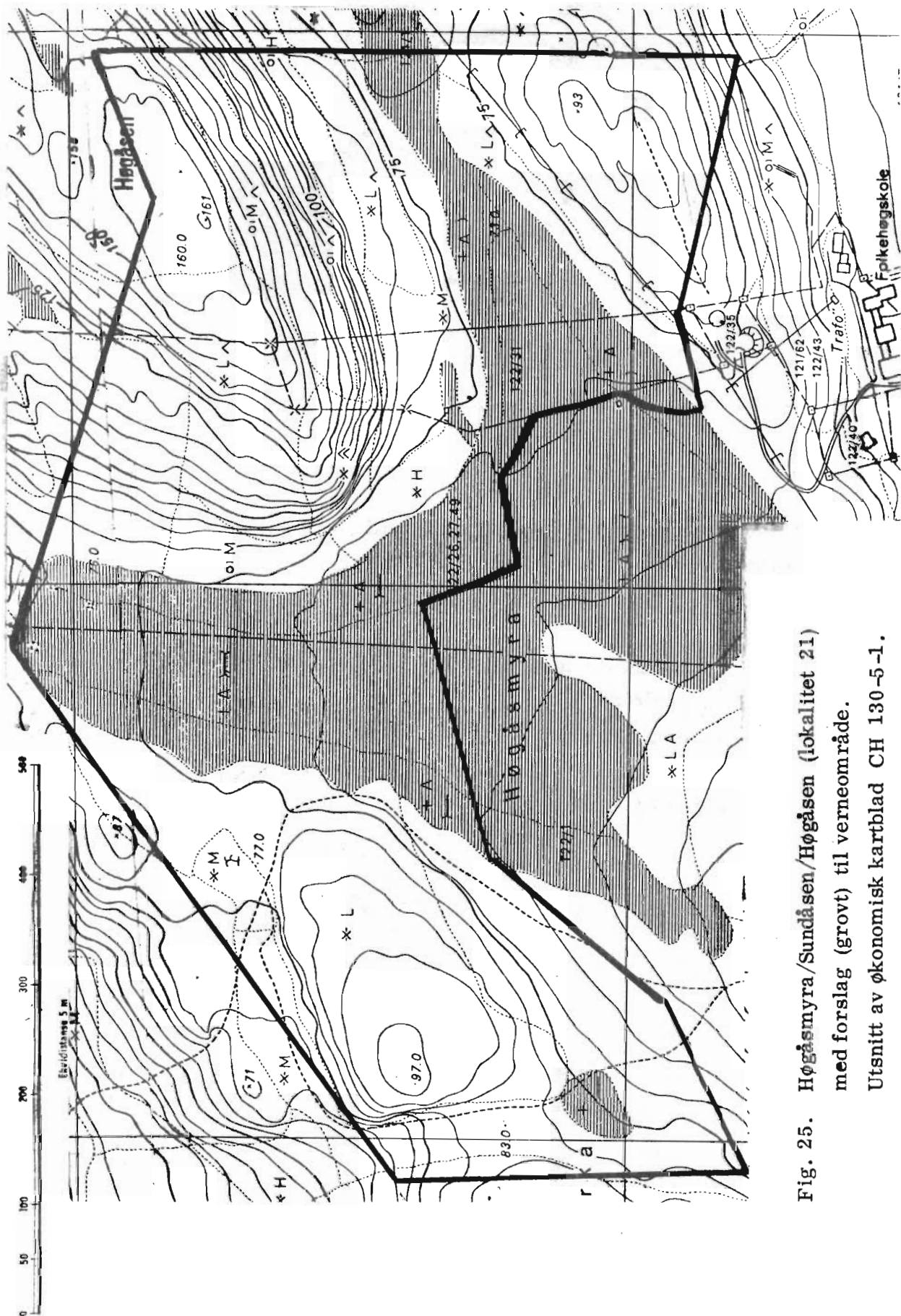

Fig. 25. Høgåsmyra/Sundåsen/Høgåsen (lokalitet 21) med forslag (grovt) til verneområde.

Utsnitt av økonomisk kartblad CH 130-5-1.

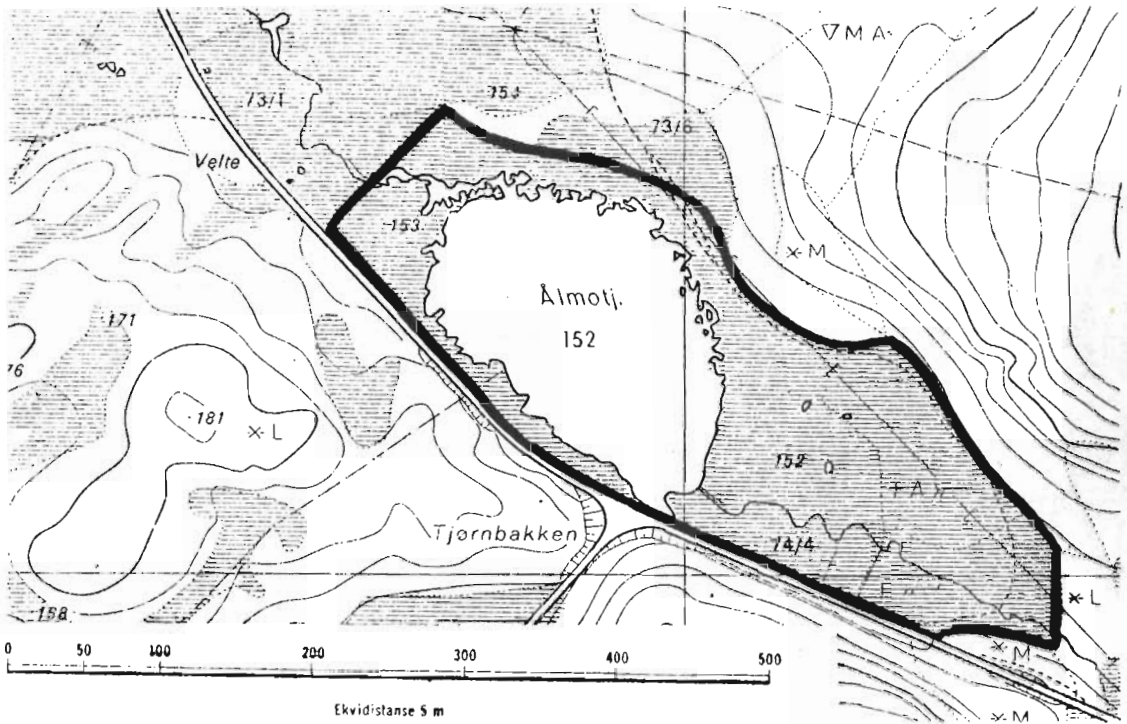
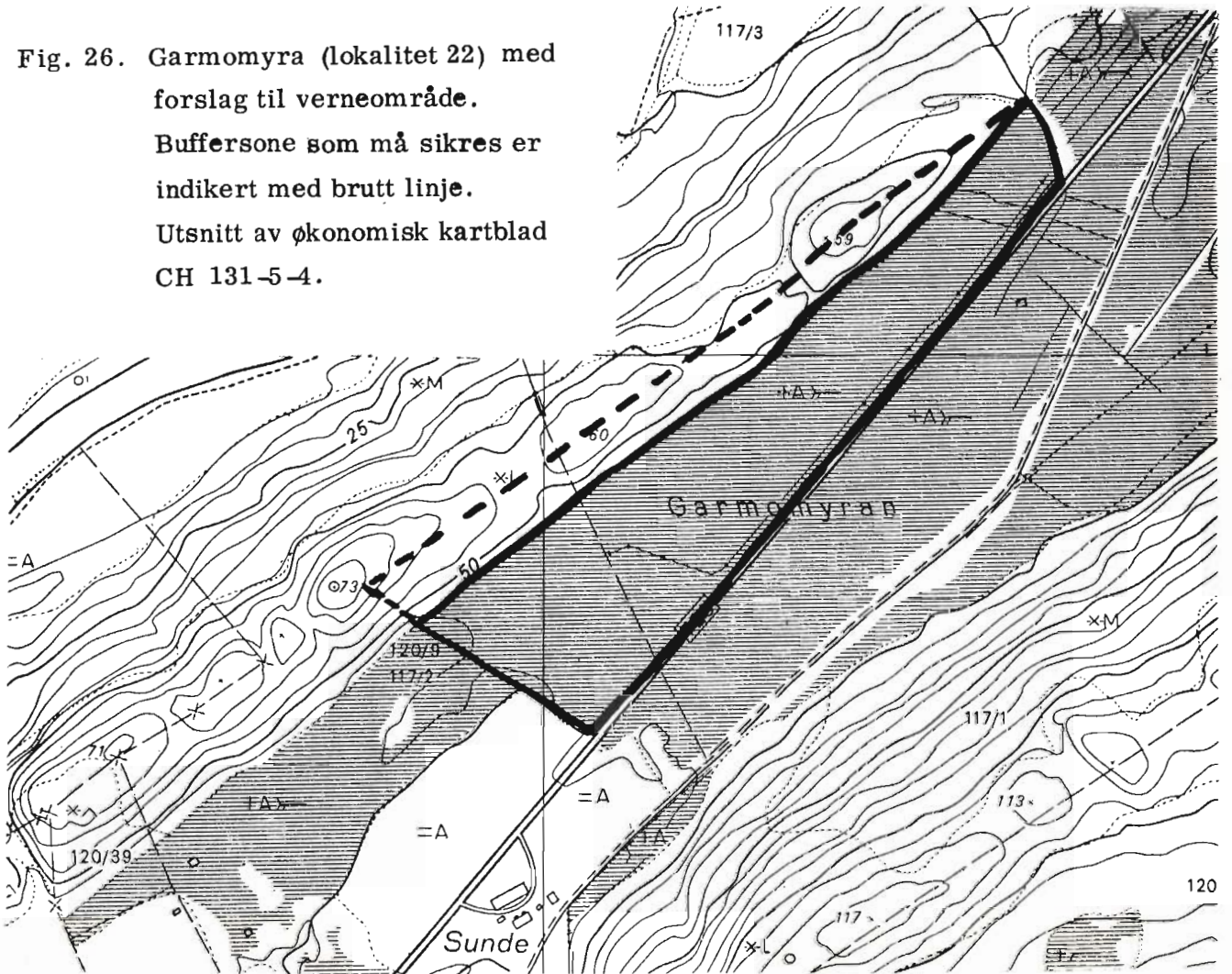

Fig. 24. Ålmo tjønna (lokalitet 20) med forslag til verneområde.
Utsnitt av økonomisk kartblad CJ 130-5-1.

Fig. 26. Garmomyra (lokalitet 22) med forslag til verneområde.
Buffersone som må sikres er indikert med brutt linje.
Utsnitt av økonomisk kartblad CH 131-5-4.

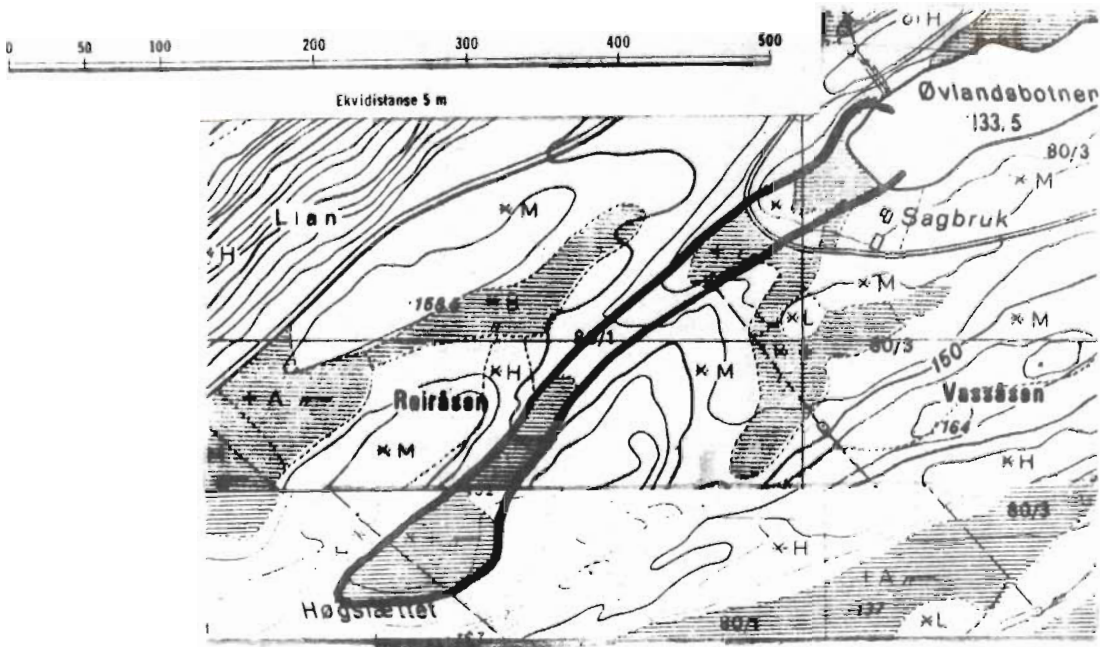

Fig. 27. Myr V for Øverlandsbotn (lokalitet 23) med forslag til verneområde. Utsnitt av økonomisk kartblad CJ 131-5-1+3.

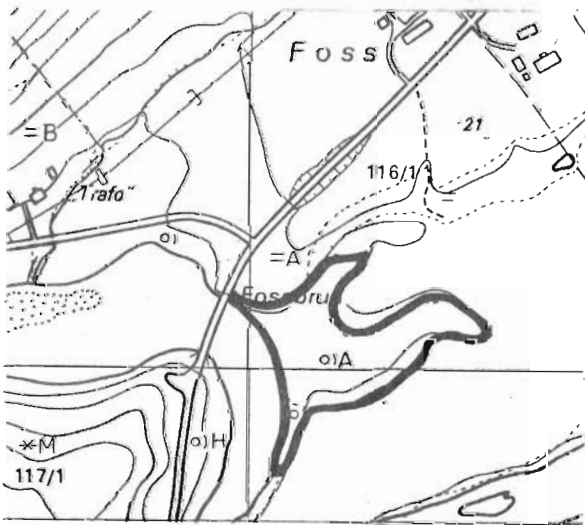

Fig. 28. Elvesump ved Foss (lokalitet 24) med forslag til verneområde. Utsnitt av økonomisk kartblad CH 131-5-2.

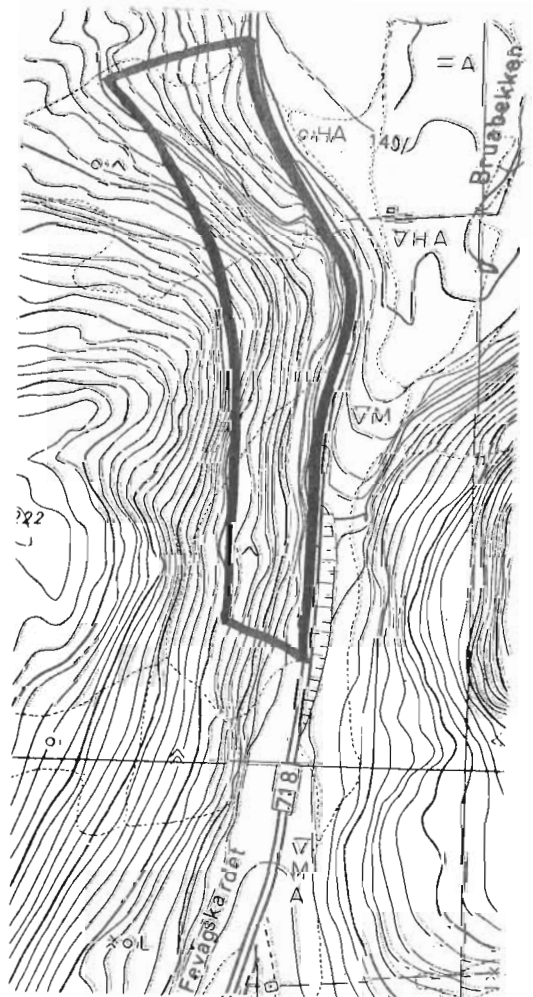

Fig. 29. Fevågskardet (lokalitet 25) med forslag til verneområde. Utsnitt av økonomisk kartblad CG 132-5-1.

